Z rokovania mestského zastupiteľstva Str. 2

Modernizácia mestského úradu v plnom prúde Str. 2

Pre obyvateľov zostala trvácna hodnota Str. 3

Za krásnymi výhľadmi Str. 8

Svätý Michal archanjel,
bráň nás v boji, proti zlosti
a úkladom diablovým,
buď nám ochranou.
Pokorne prosíme:
Nech ho zavráti Boh.
A ty, knieža vojska
nebeského, mocou božskou
zažeň do pekla Satanáša
a iných zlých duchov,
ktorí sa na skazu duší
po našom meste potulujú.

TVRDOŠÍN

NOVINY OBČANOV OKRESNÉHO MESTA TVRDOŠÍN

JÚL 2021 ročník XXXVII číslo 2

Vzácna návšteva v kostolíku

Prezidentka SR Zuzana Čaputová absolvovala v dňoch 12.-13. júla pracovnú cestu na Oravu. Primátor mesta I. Šaško sa s prezidentkou stretol 12. júla v Dolnom Kubíne spolu s primátormi Námestova a Trstenej a Dolného Kubína. Hlavnou

témou rokovania bola najmä sociálna a ekonomická situácia v regióne a odpadové hospodárstvo. Primátor informoval o mestskej skládke a opatreniach, ktoré zaisťujú nášmu mestu v tejto oblasti sebestačnosť: Mesto rieši odpadové hospodárstvo z vlastných prostriedkov a vlastnými kapacitami. Na vybudovanú skládku má schválené integrované povolenie pre obdobie minimálne 10 rokov s jej postupnou revitalizáciou. Tiež je vybudovaný zberný dvor, ktorý spĺňa všetky predpoklady pre najbližšie obdobie s náležitým zabezpečením triedenia jednotlivých komodít odpadu. V príprave je už schválená aj výstavba kompostárne na likvidáciu biologicky rozložiteľného odpadu

aj s príslušnou technikou, ktorá je v pláne realizácie už tento rok. Radnica prostredníctvom technických služieb vytvorila dobré podmienky na zber, triedenie a likvidáciu komunálneho a iného odpadu. Tým, že mesto má vlastnú skládku a disponuje s ostatným príslušenstvom na triedenie a likvidáciu takmer všetkých druhov odpadu, nie je závislé od iných subjektov, a najmä z týchto dôvodov majú občania najnižšie poplatky za odpad na Slovensku.

Primátor sa vyjadril tiež k výstavbe rýchlostnej cesty R3 Tvrdošín – Nižná. Vysvetlil, že po dlhom čakaní od vydania stavebného povolenia v roku 2009 sa naše mesto konečne dočkalo začatia jej realizácie. V súčasnosti prebiehajú prípravné práce a podľa informácií dodávateľa sa očakáva, že v roku 2021 bude preinvestovaných cca 12 mil. eur prostredníctvom Národnej diaľničnej spoločnosti. „*Predpoklad ukončenia výstavby je v roku 2023. Ide o úsek cca 5km dlhý Tvrdošín-Nižná. Ostatné úseky tejto časti Oravy riešenia R3, t.j. Nižná-D. Kubín sú len v štádiu prípravy projektovej dokumentácie, čo je na škodu, pretože už aktuálny stav zaťaženosti dopravy cez Oravu, ktorý spája trasu od Baltického mora po Čierne more je neúnosný a tiahne sa práve touto časťou Oravy. V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že Poľsko má už vyriešenú túto trasu cez svoje územie už takmer po hranicu so Slovenskom s tým, že posledný úsek Rabka-Chyžné je v štádiu predprípravy realizácie, ktorá je už zaradená pre výstavbu tohto úseku. Táto skutočnosť sa odzrkadlí ešte na väčšom zaťažení dopravných úsekov na Orave, čo v najbližšej dobe spôsobí zrejme totálny kolaps tohto úseku Oravy,*“ povedal primátor.

V Tvrdošíne, o deň neskôr, 13. júla privítal prezidentku primátor s jeho zástupkyňou V. Jančekovou v drevenom gotickom kostole Všetkých svätých, ktorá si ho so záujmom prezrela a vypočula históriu kostola. Ocenila záchranné rekonštrukčné práce v období rokov 1986 – 1993, ktoré nášmu mestu priniesli ocenenie Europa Nostra za záchranu kostola, ale i zápis do zoznamu svetového dedičstva Unesco.

Dnes, keď je kostol návštevníkmi aj odborníkmi oceňovaný, keď je pýchou nielen mesta, ale aj Slovenska, keďže je zapísaný do zoznamu Unesco, len málokto by uveril, že tejto pamiatke hrozil zánik.

Havarijný stav zrubovej stavby kostola sa prehĺbil od 70-tych rokov a trval až do roku 1986, kedy sa do vedenia mesta dostal Ivan Šaško, ktorý aj s poslaneckým zborom odsúhlasili dôsledné a komplexné zreštaurovanie celého historického dreveného kostola aj s mobiliárom, ale aj jeho okolia - zastrešenie oboch kruhových bášt a oplotenia, zakrytie oplotenia šindľom a štýlové zjednotenie s novopostaveným domom smútku. Treba pripomenúť, že v tej dobe zabránili, aby bol kostol prevezený do skanzenu v Zuberci. Zostal na svojom mieste, tam, kde bol v polovici 15. storočia postavený a začal sa proces zložitého reštaurovania: Bolo potrebné upraviť a odvodniť okolitý terén, vyklčovať listnaté stromy, pretože ich koreňová sústava už vrastala do základov kostola. Bola obnovená kamenná podmurovka a pôvodná kamenná dlažba, vymenené časti konštrukcie krovu, napadnuté a zničené drevokaznou hubou a červotočom. Bola vymenená celá šindľová pokrývka strešných plôch a poškodené alebo zničené hrady a trámy z červeného smreka. Pokračovalo sa v rekonštrukčných retušiach renesančnej farebnosti obloženia stien, kazetového stropu a klenby vo svätyni, cez reštaurátorskú obnovu tabuľových malieb až po zmontovanie všetkých častí do efektného, esteticky pôsobiaceho celku. Samostatnú kapitolu tvorí odborné zreštaurovanie barokového oltára - jedinečnej čistej rezbárskej práce v lipovom dreve s detailne čisto vykonanou rezbou bez kriedovej vrstvy a polychromie.

Primátor pri preberaní ocenenia Europa Nostra.

Mimoriadne intenzívny rozsah vykonaných záchranných, rekonštrukčných a reštaurátorských prác v rokoch 1986 – 1993 priniesol Tvrdošínu v roku 1994 ocenenie organizácie Europa Nostra „za zachovanie a vynikajúce zreštaurovanie tejto významnej pamiatky drevenej architektúry a jej vybavenie ručnou prácou”.

V roku 2008 bol kostol zapísaný spolu s ďalšími drevenými kostolmi slovenskej časti Karpatského oblúka do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva Unesco.

Na základe kritérií o výnimočnej univerzálnej hodnote bol kostol Všetkých svätých spolu s ďalšími drevenými kostolmi slovenskej časti Karpatského oblúka 7. júla 2008 zapísaný do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva Unesco, a tým zaradený k pamiatkam celosvetového významu. Slávnostného odovzdávania certifikátov sa zúčastnili primátor Ivan Šaško a jeho zástupkyňa Vlasta Jančeková, ktorí ho za mesto Tvrdošín prevzali 24. februára 2009 z rúk ministra kultúry SR Mareka Maďariča.

Posila v slove

Pán Ježiš, prežívam v sebe zápas. Koľkokrát sme víťazmi, koľkokrát sme porazení! Cítime, že v nás prevláda lenivosť, podvod, klamstvo, nenávisť, závisť, zmyselnosť, hrubosť a drzosť. Smútok a žiaľ naplňa naše vnútro, lebo človeku sa darí vtedy, keď je dobrý. Keď sa otváram druhým, keď obdarúvam druhých. Ďakujem Ti, Ježiš, že chceš byť posilou pre človeka, ktorý úprimne chce byť dobrý.

Július Chalupa

Pripomíname si
25. výročie vzniku okresu Tvrdošín

Primátor mesta I. Šaško si z rúk premiéra Vlády SR prebral 15. augusta 1996 dekrét o tom, že v zmysle zákona Národnej rady SR je mesto Tvrdošín sídlom okresu Tvrdošín. Spolu s ním prevzalo dekréty desať primátorov okresných miest Žilinského kraja. V roku 1996, teda po 74 rokoch sa Tvrdošín opäť stal okresným mestom. Nadviazal tak na obdobie „zámockého okresu“, ako sa volal v období rokov 1777 – 1922, kedy bol po úprave hraníc s Poľskom zrušený.

Slávnostné ukončenie projektu Aktívna turistika - kľúč k rozvoju pohraničia

Slávnostné ukončenie projektu sa uskutoční 24. júla v mestskej časti Oravice za účasti zástupcov partnerskej Gminy Kościelisko, zástupcov ministerstva pôdohospodárstva, zástupcov STS z Krakowa a poslancov mestského zastupiteľstva.

O 14.00 hod. sa účastníci integračného stretnutia zúčastnia otvorenia turistického informačného centra a potom budú absolvovať spoločný prechod časťou novovytvorenej cyklotrasy. V infocentre budú účastníkom podujatia a verejnosti poskytnuté informačné materiály, ktoré propagujú kultúrne a prírodné dedičstvo regiónu.

Kultúrny program v amfiteátri o 15.30 otvorí primátor I. Šaško a wójt R. Krupa, ktorí zhodnotia výsledky spolupráce pri realizácii projektu a jeho prínos pre regióny Orava a Podhale. Pre verejnosť je pripravený kultúrny program, ktorý zostavený z vystúpenia folklórnych súborov Kriváň z Turian, Skorušina z Liesku a Rozsutec zo Žiliny.

Projekt bol spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, štátnym rozpočtom SR a rozpočtom mesta Tvrdošín v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020.

Interreg Poľsko-Slovensko

Odpustová sv. omša v Oraviciach

V nedeľu, 25. júla sa o 11. 00 hod. v amfiteátri v Oraviciach uskutoční tradičná odpustová sv. omša. Celebrovať ju bude dekan Mgr. Marián Pánik a ThDr. Štefan Tuka, PhD. Vzhľadom na situáciu s ochorením Covid -19 sa Folklórne slávnosti pod Osobitou tento rok nebudú konať.

Mestská plaváreň – otvorená!

Mestská krytá plaváreň, ktorá bola kvôli pandémii zatvorená už niekoľko mesiacov, obnovuje svoju prevádzku od 16. júla.

Termálne kúpaliská

Na základe platného covid automatu bolo možné po viac ako polročnej prestávke spôsobenej pandemickými opatreniami (od 15.10.2020 do 31.5.2021) otvoriť termálne kúpaliská so stanovenou maximálnou kapacitou prevádzky na 30 percent. Následne sa začalo s prípravou na opätovné spustenie prevádzky za povinného dodržiavania hygienických opatrení určených ÚVZ SR (vyčistenie a vydezinfikovanie bazénov, zabezpečenie analýzy kvality vody na kúpanie, nákup dezinfekčných prostriedkov na dezinfekciu rúk pre návštevníkov, na čistenie plôch, priestorov a zariadení kúpalísk). Od 4. júna bola prevádzka kúpalísk po zabezpečení všetkých hygienických opatrení vydaných ÚVZ SR pre verejnosť otvorená.

Miestne dane

Mestá a obce vyrubujú daň z nehnuteľností sadzbami dane, ktoré sú určené zákonom a všeobecne záväzným nariadením mesta. Je na vedení mesta, ktoré rozhodne, aká daň bude platiť pre domy, byty, stavebné pozemky, pre obyvateľov a podnikateľov.

Výber daní je dôležitým zdrojom financovania väčšiny miest a obcí na Slovensku, pretože tvoria súčasť príjmov do mestskej pokladnice. Mesto Tvrdošín pokračuje v dlhoročnom trende sociálnej politiky pre občanov, čo je zvlášť dôležité v tejto dobe, keď zo strany štátu sa všetko zdražuje. Vedenie mesta vynakladá značné úsilie, aby zmiernilo tento nepriaznivý dopad pre obyvateľov nášho mesta a hľadá možnosti získania finančných prostriedkov z iných zdrojov, a nie zvyšovaním miestnych daní. I preto už roky k mestám s najnižšími daňami na Slovensku, o čom svedčí jeho postavenie v rebríčku okresných miest podľa výšky daní z nehnuteľností. Z analýzy Podnikateľskej aliancie Slovenska za rok 2021 vyplýva, že Tvrdošínu patrí 4. najnižšie miesto v rámci všetkých miest Slovenska (nižšie dane v rámci Slovenska majú už iba mestá 1. Medzev, 2. Medzilaborce, 3. Turčianské Teplice) - daň z nehnuteľností pre obyvateľa s pozemkom a rodinným domom, 6. miesto - daň z nehnuteľností pre obyvateľa s bytom 70 m2 a garážou, 8. miesto - dane z nehnuteľností pre podnikateľa s pozemkom a výrobnou halou.

Od roku 2018 mesto realizuje spracovanie agendy daní v informačnom systéme DCOM (Dátové centrum obcí a miest). Z toho dôvodu môžeme platiť dane cez internetbanking, mobilné aplikácie a QR kód, ale i prostredníctvom QR kódu uvedeného v „Rozhodnutí".

Vzhľadom k pandémii vírusu Covid-19 sa platby v hotovosti realizovali len v nevyhnutných prípadoch. Z celkového počtu (do júna) bolo zrealizovaných len 3,4 percenta platieb v hotovosti. K 31. máju zaplatilo miestne dane 61,3 percenta a komunálny odpad 55 percent daňovníkov.

Certifikát pre mesto Tvrdošín od organizácie ENVI-PAK

Z listu zaslaného primátorovi mesta vyberáme:

Vážený pán Šaško,

dovoľte nám, aby sme sa Vám poďakovali za spoluprácu, v rámci ktorej organizácia zodpovednosti výrobcov ENVi-PAK financovala triedený zber odpadov pre mesto Tvrdošín v roku 2020 a zosumarizovali aktivity, ktoré sme spolu s Vami počas uplynulého roka vykonali.

Aj mesto Tvrdošín, ako súčasť systému ENVI-PAK prevádzkujúceho triedený zber odpadu má svoj podiel na celkovej úspore produkcie CO2, ktorú ENVI-PAK dosiahol v množstve 70 545 000 kg. Táto úspora predstavuje množstvo skleníkových plynov, ktoré by vyprodukovalo osobné auto, ak by prešlo 261 406 198 km, a teda 6 522-krát obišlo gemeguľu. Na výpočet bola použitá metodika vyvinutá spoločnosťou BIO by Deloitte pre 25 európskych OVZ združených v asociácii Pro Europe.

Množstvo komunálneho odpadu každý rok rastie a s ním aj objem vytriedeného a zhodnoteného. Je to zásluhou uvedomelých občanov, ktorým nie je životné prostredie ľahostajné.

Certifikát
za rok 2020
Množstvom triedeného zberu komunálneho odpadu v objeme
503 902 kg
prispelo mesto/obec
Tvrdošín
IČO: 00314901
k celkovej úspore emisií sklenníkových plynov systému zberu, zhodnocovania a recyklácie odpadov z obalov organizácie zodpovednosti výrobcov ENVI - PAK
70 545 000 kg CO_2
v Bratislave 28. 2. 2021
ENVI-PAK
Mgr. Hana Nováková, LL.M., MBA

Poďakovanie

Vážený pán primátor,

sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 („SODB 2021"), ako súčasť celosvetového programu populačných, domových a bytových cenzov, sa po prvýkrát realizovalo na Slovensku ako plne elektronické a integrované sčítanie založené na údajoch z administratívnych zdrojov dát a údajov od obyvateľov.

Dovoľte mi, aby som Vám v mene mojom aj v mene Štatistického úradu SR vyjadril úprimné poďakovanie za prácu, ktorú ste vykonali pri príprave a plnení úloh, ktoré samosprávam vyplynuli zo zákona o SODB 2021, za Vašu partnerskú spoluprácu a za to, že ste od začiatku vnímali SODB 2021 ako „svoju úlohu" a „svoje sčítanie".

Našou snahou pri príprave SODB 2021 bolo znížiť administratívnu záťaž obyvateľov. Avšak bez spolupráce so samosprávami miest a obcí realizácia sčítania nie je možná. Kládli sme na Vás vysoké odborné a digitálne požiadavky, bez zvládnutia ktorých by sme toto plne elektronické sčítanie nemohli zrealizovať.

Vďaka Vám patrí o to viac, že počas celého obdobia SODB 2021 ste akútne riešili závažné problémy spôsobené pandemickou situáciou COVID-19. Tie si zároveň vyžiadali aktualizáciu realizačných postupov SODB 2021, čím sa predĺžila i doba sčítania obyvateľov, a zároveň aj úloh na Vás kladených. Napriek prekážkam ste editovali 100 % domov a bytov a aj vďaka Vám sa sčítalo 92,7% predpokladaného počtu obyvateľov.

Poďakovanie patrí všetkým za ich profesionálny prístup a spoluprácu. Veríme, že získané údaje budú nápomocné pri riešení potrieb obyvateľov Vašej obce, a tiež pri jej zveľaďovaní.

Alexander Ballek, predseda Štatistického úradu SR
Bratislava, 30. júna 2021

Z rokovania mestského zastupiteľstva

Na zasadnutí mestského zastupiteľstva konaného 29. júna ako prvé odzneli už tradične informácie primátora. Informoval poslancov o pracovnej ceste prezidentky Z. Čaputovej na Oravu v polovici júla a jej plánovanej návšteve nášho kostola Všetkých svätých.

Vysvetlil, prečo boli pozastavené práce na obchvate Tvrdošín – Nižná. Pri výkopových prácach na R3 sa našla munícia z II. svetovej vojny, V zemi bol ukrytý delostrelecký granát a časť protipancierového granátu. Nebezpečnú muníciu zlikvidoval policajný pyrotechnik a ďalšia trasa sa ďalej monitoruje. Súbežne sa pripravujú stavebné dvory pre mechanizmy, prestavať by sa malo podľa schváleného harmonogramu tento rok cca 12 miliónov eur.

V krátkosti informoval o prebiehajúcich modernizačných a rekonštrukčných prácach v mestskom úrade, finálnych prácach na zdravotnom stredisku v Medvedzí a kontrole z ministerstva pôdohospodárstva a dopravy na investičnú časť projektu Aktívna turistika – kľúč k rozvoju pohraničia. Schválená je stavebná časť a tovary projektu výstavby mestskej kompostárne a pri projekte výstavby detských jaslí prebieha v súčasnosti proces verejného obstarávania. V cintoríne v Medvedzí bolo zrekonštruované oplotenie a pripravené sú plány na rekonštrukciu menších úsekov miestnych ciest.

So zvýšeným záujmom poslancov sa stretli jeho informácie o projekte Inteligentné mesto, kde by malo byť preinvestované cca 900 tisíc eur (kamery, verejné osvetlenie, inteligentné prechody, ihriská pri základnej škole, komunitné záhrady, fontána, dlažba na Michalskom námestí a ďalšie) a o otvorení mestskej plavárne.

Poslanci schválili plány práce MsZ a kontrolnej činnosti na II. polrok, všeobecne záväzné nariadenie o určení spádovej materskej školy, cenníky krátkodobého prenájmu nebytových priestorov hotela Limba s platnosťou od 7. júna a mestskej plavárne s platnosťou od 16. júla.

Z ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka je možné získať finančné prostriedky „na zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy, ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku". Poslanci schválili prípravu projektovej dokumentácie k tejto výzve. V prípade úspešnosti sa bude týkať sídliska Medvedzie.

Na rokovaní odzneli správy o plnení uznesení MsZ, o hospodárení a nakladaní s majetkom mesta, ktorým je zisk v čiastke 982 tisíc eur, o hospodárení ZŠ M. Medveckej, technických služieb a obchodnej spoločnosti mesta Termalšport TS, s.r.o. za rok 2020. Taktiež výročná správa ku individuálnej a konsolidovanej účtovnej závierke mesta so správou nezávislého audítora, správy o priebežnom hodnotení stavu platenia daní, o činnosti komisie cestovného ruchu, podnikateľských aktivít a verejného poriadku a komisie výstavby, dopravy a životného prostredia i zabezpečovaní verejného poriadku.

Rokovania MsZ sa zúčastnili riaditeľky školských zariadení spadajúcich pod zriaďovateľskú pôsobnosť mesta, ktoré zhodnotili uplynulý školský rok a informovali o personálnom, obsahovom a materiálnom zabezpečení škôl na nový školský rok.

Modernizácia mestského úradu v plnom prúde

Obdobie pandemických opatrení využilo mesto na modernizáciu budovy mestského úradu z finančných prostriedkov, ktoré získalo z rozpočtovej kapitoly Úradu vlády SR. Na tento investičný zámer získalo 550 tisíc eur.

Ako prvá, ešte minulý rok, prišla na rad spoločenská sála. Po procese verejného obstarávania sa začalo s rozsiahlou rekonštrukciou. Bola opravená zatekajúca strecha, demontované staré prvky a zariadenie sály, vymenené drevené parkety, vstupné dvere ale aj ďalšie interiérové dvere na 2. podlaží. Prestavbou prešiel aj kútik v barovej časti sály, kde staré prvky boli nahradené novým moderným materiálom. Súčasťou bola tiež výmena elektro rozvodov za nové. Rekonštrukciou a modernizáciou prešla aj časť kuchynky, boli vybúrané staré obklady a podlahy a nahradené novými. Súčasťou nového vybavenia kuchynky bolo osadenie novej linky s doplnením umývačky riadu a elektrických spotrebičov. Došlo aj k výmene svietidiel v chodbovej a schodiskovej časti. Nakoniec bola repasovaná aj podlaha pri vstupe spojená so schodiskom a hornou chodbou. Súčasťou modernizácie spoločenskej sály bol nákup nových stolov a stoličiek pre kapacitu 200 osôb. Od začiatku júla spoločenská sála už slúži pre kultúrne a spoločenské akcie.

Tento rok sa od mája začalo s výmenou všetkých okien na objekte mestského úradu. Existujúce okná boli zvetralé a poškodené vekom, vykazujúce veľké tepelné úniky, preto sú nahradené novými drevenými oknami, ktoré napĺňajú znaky historického charakteru objektu.

Dodržaný musel byť preto i pôvodný technologický postup so zachovaním dreveného materiálu, aby boli plne dodržané stavebné materiály pre zachovanie historického charakteru budovy. Vymenené budú aj podlahy v reprezentačných častiach úradu – v obradnej sieni a zasadačke, kde sa konajú významné spoločenské udalosti. Z časti budú zmodernizované aj niektoré kancelárske priestory. Zásadnou obnovou prejde aj oprava vonkajšej fasády objektu v spojení s výmenou vonkajších vodorovných a zvislých zvodov. Súčasťou obnovy bude aj rekonštrukcia elektro rozvodov a výmena svietidiel, ako aj zabudovanie bezpečnostného a kamerového systému v častiach spoločných priestorov a pri vstupoch.

Cyklochodník Tvrdošín – Oravice prešiel prvou kontrolou riadiaceho orgánu

Mesto Tvrdošín a Gmina Kościelisko zrealizovali za dva roky jedinečný projekt cestovného ruchu. Vybudovaných bolo 16,201 km rekreačných chodníkov, z toho na poľskej strane 7,656 km a na slovenskej strane 8,545 km (Štefanov – Medvedzie - 3,125 km, Oravice - 5,420 km).

V našom meste v projekte Aktívna turistika – kľúč k rozvoju pohraničia o celkovom rozpočtovom náklade 1.045 762 eur bolo okrem cyklochodníkov a cykloturistických chodníkov vybudované Infocentrum s vybavením informačnou technikou a 2 premostenia cez rieku Orava, osadené 4 altánky s mobiliárom a 11 informačných tabúľ.

Dňa 14. júna po trase novovybudovaného cyklochodníka Tvrdošín-Medvedzie-Štefanov a Oravice Magura (dĺžka chodníka 3.812 m) vykonala kontrolu skupina pracovníkov riadiaceho orgánu Ministerstva pôdohospodárstva a dopravy SR.

Po celej trase chodníka ich sprevádzali primátor I. Šaško a jeho zástupkyňa V. Jančeková, ktorí odprezentovali jednotlivé etapy realizácie chodníka a opodstatnenosť ich výstavby pre rozvoj cestovného ruchu.

Pracovná kontrolná skupina z ministerstva sa tentoraz pri kontrole zamerala hlavne na účelovosť čerpania finančných prostriedkov pre stavebnú časť, a to na cyklochodníky, dva drevené mosty cez rieku Oravica a na novopostavený objekt Infocentra, ktorý dotvára centrum Oravíc. Kontrolou prešli tiež všetky tabule pre publicitu, ktoré sú osadené po trase, ako aj prvky mobiliáru – altánky, lavičky, koše, či stojany na bicykle. Kontrole boli tiež preukázané účtovné doklady a kompletné výstupy súvah účtovníctva, z ktorých je zrejmá celková náročnosť vybudovaného diela.

Projekt realizovaný Z Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020 je veľkým prínosom pre cestovný ruch, nielen v „domácom", regionálnom kontexte, pretože spája dve atraktívne turistické oblasti – Oravu a poľské Podhale, ktoré spája horstvo Tatier prostredníctvom rekreačných chodníkov. Na túto trasu nadväzujú ďalšie prepojenia na Oravskú a Hornooravskú magistrálu s napojením na Hornokysuckú magistrálu (pokračujúcu cez Makov do Čiech), z Oravíc smerom na Liptov (pri Liptovskej Sielnici) na Vážsku cyklomagistrálu, Okolo Tatier a ďalšie.

36 kusov tabuliek s QR kódmi sprístupnia informácie o našom prírodnom a kultúrnom dedičstve.

Skládka bola skolaudovaná

Dna 26.5.2021 SIŽP Žilina vydala kolaudačné rozhodnutie na trvalé užívanie 1.časti zmeny stavby „Revitalizácia skládky odpadov Tvrdošín – Jurčov Laz, zmena stavby pred dokončením- odpadové hospodárstvo".

Účelom zmeny stavby bolo vybudovanie stavebných objektov, ktoré zabezpečia úplné oddelenie jestvujúcej 2.kazety skládky odpadov tak, aby nebola technicky ani fyzicky prepojená s 1.uzatvorenou a zrekultivovanou kazetou a tým splnila požiadavky v z mysle zákona o odpadoch na samostatné prevádzkovanie.

V nasledujúcom roku 2022 sa pripravujeme na ďalšie rozšírenie skládky odpadov Jurčov Laz s výstavbou 4.etapy s kapacitou uloženia odpadov 16 495 m3.

Pre obyvateľov zostala trvácna hodnota

Projekt Centrum integrovanej starostlivosti bol ukončený. Preinvestovaných bolo takmer 816 tisíc eur vo forme rekonštrukcie a modernizácie zdravotného strediska v Medvedzí.

Hovorí sa, že zdravie je to najdôležitejšie, čo máme. Prispieť k zlepšeniu zdravotníckych služieb je dôležitým prvkom spolupatričnosti. To presne sledovalo mesto projektom, ktorý výrazným spôsobom skvalitnil ambulantnú starostlivosť v meste. Pre Tvrdošín je rekonštrukcia a modernizácia zdravotného strediska ďalším úspešným projektom.

Prestavba bola rozsiahla. Od 22. mája 2020 sa začala búracími prácami vo všetkých miestnostiach a sociálnych zariadeniach, pokračovala pokládkou nových obkladov a podláh, osadením zárubní, výmenou prešli stropné svietidlá, ktoré boli osadené do kazetových podhľadov. Dôležitou rekonštrukciou prešla strecha, výmenou elektroinštalácia, kanalizácia, vykurovacie telesá a rozvody, ako aj ústredné kúrenie. Celý objekt bol zateplený. Jedným z cieľov projektu bolo uľahčenie pohybu osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu vytvorením WC pre imobilných návštevníkov v objekte a rekonštrukcia výťahu. Niektoré ambulancie sú vybavené novým zariadením a novozriadené ambulancie špeciálnou technikou, ktorú lekári využívajú pri vyšetrovaní pacientov, napr. USG prístroje pre interné a gynekologické ambulancie. Prínosom pre lekárov je inštalácia počítačovej siete pre celý objekt. Okrem detských a zubných lekárov, ORL a gynekológov zabezpečí zdravotné stredisko aj služby ďalších odborných lekárov - internistu, kardiológa, gastrológa, alergológa. V budove boli tiež vytvorené priestory pre činnosť ambulantnej domácej opatrovateľskej služby (Ados).

V súčasnosti sa začalo s vydaním užívacieho povolenia stavby. S odbornými lekármi budú následne uzatvárané zmluvy na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Vzhľadom na to, že od podania žiadosti na projekt prešla už značná doba, mesto bude musieť opätovne osloviť jednotlivých odborných lekárov na vykonávanie odborných zdravotných služieb. Novo pripravené ambulancie im budú pre tento výkon odovzdané aj so zariadením a príslušnou technikou.

MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Výborné finančné zdravie

INEKO, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy zverejnil 19.1.2021„Analýzu finančnej stability miest v SR“ (aktualizácia analýzy po zahrnutí údajov o hospodárení za rok 2019).

Výsledky – finančné zdravie miest (skóre) INEKO vytvorilo v záujme zlepšenia možnosti hodnotenia finančnej stability obcí a VÚC vlastnú metodiku, na základe ktorej je možné každej obci či VÚC priradiť skóre, ktoré v sebe sumarizuje najdôležitejšie ukazovatele hospodárenia samosprávy a jeho cieľom je čo najlepšie odzrkadľovať finančné zdravie danej obce alebo VÚC. Skóre je možné dosiahnuť v rozmedzí od 0 (najhorší možný výsledok) až po +6 (najlepší výsledok). Celý opis metodiky využitej pri výpočte skóre sa nachádza v poslednej časti analýzy. Vyššie skóre ako +5 získalo celkovo až 64 zo 141 hodnotených miest – tieto mestá možno označiť ako mestá s veľmi dobrou finančnou stabilitou; prideľujú im známku „výborné finančné zdravie“. Prvú pozíciu obhájil Svätý Jur, ktorý dosiahol hodnotenie +5,97 bodu. Nasledujú Dubnica nad Váhom (+5,95), Leopoldov (+5,89), Nové Mesto nad Váhom (+5,87), Tvrdošín (+5,85) a Strážske (+5,82). Ďalších 75 miest dosiahlo skóre medzi +4 a +5, radia sa tak medzi relatívne finančne stabilné mestá (slovné hodnotenie: „dobré finančné zdravie“). Info: http://www.hospodarenieobci.sk/files/vystupy/analyza_miest_2020.pdf

Povinné triedenie kuchynského bioodpadu

Od 1. januára 2021 platí na Slovensku novela zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z., ktorá ukladá samosprávam povinnosť triediť biologicky rozložiteľný kuchynský odpad. Ministerstvo životného prostredia posunulo mestám a obciam tento termín do konca júna 2021.

„Bioodpad alebo biologicky rozložiteľný odpad je akýkoľvek odpad, ktorý je schopný rozložiť sa anaeróbnym alebo aeróbnym spôsobom, teda buď bez alebo s prítomnosťou kyslíka, ako je najmä odpad z potravín, papiera a lepenky, záhrad a parkov a podobne. Zjednodušene povedané - produkty, z ktorých vzniká biologický odpad (napr. ovocie, zelenina, konáre, hlina), vytvorila príroda, nevznikli ľudskou činnosťou, takže aj ich rozklad je v prírode prakticky bezproblémový.

Bioodpad – kuchynský odpad sa doteraz odvážal spolu s ostatným komunálnym odpadom na skládky, čo vytváralo veľký ekologický problém – novo navezené odpady stláčajú staršie odpady v nižších vrstvách, čo zabraňuje prísunu kyslíka potrebného pre ich optimálny rozklad, čím vznikajú hnilobné procesy a škodlivé plyny ako metán, ktorý je jeden z najagresívnejších skleníkových plynov zapríčiňujúcich otepľovanie planéty (metán je dokonca 30-krát viac škodlivejší ako oxid uhličitý). Spaľovanie je v porovnaní so skládkovaním síce lepšia voľba, avšak ani tu sa nevyhneme tvorbe škodlivých plynov, napr. dioxínu. Je až paradoxné, že riešením tohto závažného problému je aktivita, ktorú pozná človek prakticky od samého začiatku jeho existencie – kompostovanie.“

Ako sa naše mesto v súčasnosti vysporiadalo s touto zákonnou povinnosťou?

Vzhľadom na to, že v predchádzajúcom období na území mesta boli ku každému rodinnému domu dodané malé kompostéry na likvidáciu bioodpadu, ktoré môžu byť využívané aj na kuchynský odpad, v súčasnosti má mesto zákonnú povinnosť zabezpečiť triedenie kuchynského odpadu pre bytové domy. Do konca júna boli v počte cca 30 ks umiestňované hnedé nádoby na určené miesta. Tieto sa vyvážajú zberovým vozidlom v týždňových intervaloch. Kuchynský odpad sa likviduje v bioplynovej stanici na Jurčovom laze. Každá hnedá nádoba je označená etiketou, ktorá upozorňuje, aký obsah kuchynského odpadu je možné v tejto nádobe uskladňovať, čo je povolené a čo je zakázané do nádoby vysýpať.

Do nádob na kuchynský odpad patria šupky zo zeleniny a ovocia, škrupiny z orechov a vajec, potraviny po dátume spotreby, starý chlieb, ryža, cestoviny, zemiaky, zvyšky izbových rastlín a iné.

Nepatria tu kosti, mäso, koža, ryby, mliečne výrobky, polievky, omáčky, oleje, vlhčené obrúsky, nebezpečné odpady (batérie, lieky, farby, chemické prostriedky), cigaretové ohorky, plienky a hygienické vložky, stavebný materiál a stavebná suť, triedené zložky komunálneho odpadu (sklo, papier, plast, kovy, plechovky) a iné.

Ďalšie informácie vám budú poskytnuté prostredníctvom web-stránky mesta, plagátov.

Veríme, že spoločným úsilím sa občanom nášho mesta podarí znížiť množstvo komunálneho odpadu na mestskej skládke, ale najmä chrániť, pre nás vzácne, naše životné prostredie.

Rozširovanie zberu a likvidácie kuchynského odpadu bude naše mesto rozširovať po kontrole procesu verejného obstarávania, ktoré v súčasnosti prebieha na Úrade pre verejné obstarávanie. Po ukončení kontroly budú následne uzatvorené zmluvy na investičnú časť, t,j, začne sa s výstavbou vlastnej kompostárne a prostredníctvom kúpnych zmlúv budú dodané tovary, stroje a zariadenia, špeciálne vozidlo na zber odpadu, ako aj technologické zariadenie na spracovanie kuchynského odpadu, z ktorého vznikne kompost s možnosťou využitia pre záhradné účely. Celý projekt má finančný náklad takmer 1 milión eur.

Nové dopravné značenie

Mesto od 17. do 25. júna realizovalo nové značenie parkovacích miest a premaľovanie pôvodných parkovacích miest na miestnych komunikáciách. Práce vykonala spoločnosť Značky, s.r.o., Dolný Kubín.

V Medvedzí pri bytových domoch bolo vyznačených 324 parkovacích miest a 5 prechodov pre chodcov. V centre mesta pri mestskom parku - 123 parkovacích miest a 1 prechod pre chodcov.

Celkovo tak v meste bolo vyznačených 447 nových parkovacích miest a 6 prechodov pre chodcov. Na sídlisku Medvedzie je 1 030 vyznačených parkovacích miest.

Merač rýchlosti už plní svoju funkciu

Nadácia Allianz

Od 17. mája 2021 je na stĺpe pri štátnej ceste II. triedy č. II/520 pri prechode pre chodcov v blízkosti ZŠ Štefana Šmálika v smere od Námestova nainštalovaný merač rýchlosti v rámci projektu „Zvýšenie bezpečnosti v meste Tvrdošín“. Jeho hlavnou úlohou je znížiť rýchlosť vozidiel prechádzajúcich týmto miestom, a tým zvýšiť bezpečnosť detí prechádzajúcich cez túto komunikáciu cestou do a zo školy, ale aj ostatných chodcov využívajúcich tento prechod pre chodcov.

Mesto Tvrdošín podalo dňa 16. októbra 2019 žiadosť o poskytnutie finančných prostriedkov na tento projekt z Nadácie Allianz v podobe dotácie vo výške 5000 eur (min. hodnota celého projektu vrátane spolufinancovania vo výške min 15% predstavovala min. 5750 Eur) na montáž 2 ks meračov rýchlosti na štátnej ceste II. triedy č. II/520 pri prechode pre chodcov v blízkosti ZŠ Štefana Šmálika. Nadácia Allianz žiadosti vyhovela, ale poskytla mestu dotáciu v menšej sume ako bola žiadaná. Dňa 23. novembra 2020 bola podpísaná zmluva o poskytnutí finančných prostriedkov v sume 1500 eur (min. hodnota celého projektu vrátane spolufinancovania vo výške min 15% predstavuje min. 1725 eur) na 1ks merača rýchlosti. Skutočné náklady na zakúpenie a inštaláciu merača sú 1798,80 eur.

Projekt bol podporený Nadáciou Allianz.

Vzácne archívne nálezy

Pri usporiadaní registratúrnych záznamov v archíve mesta sa našli vzácne archívne dokumenty. Knihy sú veľmi dobre zachované vďaka ručne vyrábanému handrovému papieru a kvalitnej väzbe.

Zdroj informácií takmer 100 rokov

Pozemkové knihy mesta Tvrdošín z roku 1878 a 1879 predstavujú legálny stav vo vlastníctve nehnuteľností po komasácií, ktorá trvala 30 rokov po zrušení poddanstva. Knihy vyhotovil diplomovaný geodet Jozef Bavorský a overili Ján Laťák a Michal Concriny. Knihy obsahujú mená vlastníkov, plochu v katastrálnych jutrách, štvorcových siahach, pôvodné chotárne názvy a číselné údaje pre identifikáciu vlastníctva. Klasifikácia chotára predstavuje 5 kalkulatúr (tried) podľa užitočnosti či neužitočnosti lokality. Pozemková kniha z roku 1879 obsahuje 281 vlastníkov pôdy a „reguláciu placov na Vyšnom konci, Kuhalme a Soľnej ulici v roku 1900“. Týkalo sa to 16 majiteľov. Merná jednotka pre pozemky v Tvrdošíne sa nazývala frakta. Podľa prepočítanej tabuľky mala 1 frakta – 0,11 katastrálnych jutár, pričom 1 katastrálne jutro – 0,58 ha pôdy. Tieto knihy slúžili mestu ako zdroj informácií o vlastníctve pôdy takmer 100 rokov.

Účtovná kniha Bývalých urbarialistov Krásnej Hôrky z rokov 1904-1957

Zápisy z rokov 1905-1908 sú v maďarčine, ostatné sú slovenské. Kniha obsahuje príjmy a výdavky Spolku Bývalých urbarialistov (BU) počas roka. Každý zápis overoval predseda Spolku BU, pokladník a dvaja členovia výboru. Každý rok sa konali voľby.

Jednotlivé zápisy majú cennú historickú hodnotu. Informujú o hospodárskej činnosti Spolku BU, spravovaní lesov, pasienkov, výstavbe urbárskych i obecných objektov a ich oprave. Spolok sa staral o školu, kaplnku, zvonicu, obecný dom, hospodárske budovy, lesné cesty a most. Kúpil hasičskú striekačku a od roku 1913 zabezpečoval opravy. Zápisy poskytujú mená zvonárov, učiteľov, obchodníkov, povozníkov, remeselníkov, mlynárov, chovateľov a ošetrovateľov dobytka, plemenníkov, pastierov atď. Zároveň vytvárajú obraz o obci, vtedajšom živote a hodnotách doby.

Kniha zápisníc Bývalých urbarialistov obce Krásna Hôrka 1904-1958

Táto kniha obsahuje zápisy z každoročnej valnej hromady (výročnej členskej schôdze) na 198 stranách. V niektorých rokoch zvolal predseda mimoriadnu valnú hromadu, ak sa vyskytli mimoriadne situácie alebo prípady na riešenie. V rokoch 1905-1908 sú zápisy v maďarskom jazyku, ostatné sú slovenské.

Medzi predsedov bývalých urbarialistov v Krásnej Hôrke patrili Andrej Škumát, Štefan Bebej, Štefan Bakoš, Štefan Kováč, Jozef Kajan, Ondrej Ujmica, Jozef Lucký, Jozef Kachut a Anton Iskra v rokoch 1904-1958.

Medzi ďalších volených zástupcov BU patrili: lesný gazda, pokladník, zapisovateľ, lesný hájnik, poľný hájnik a 6 členov urbárskeho výboru.

Na valnej hromade volili každoročne predsedu a ostatných funkcionárov. Schvaľovali ročné hospodárenie spolku, príjmy a výdavky, ktoré zdôvodňoval predseda. Bývalí urbarialisti mali príjmy z nájmu brehov pre uskladnenie dreva, krčmy v obci, mlyna poľovného práva, predaja dreva, trávy na pasienkoch, vývratov, skál a štrku.

Výdavky boli na opravu mosta, školy, zvonice, kaplnky, ľadovne, koliby, humna, obecného domu, na platby zvonárovi, hájnikom, nočnému vartášovi, na vozenie ľadu do ľadovne, na lesnú škôlku, opatrovanie plemenníkov atď.

PhDr. Soňa Maťugová

Nové kompetencie mesta

Od 1. mája 2021 zákon č. 8/2009 Z. z., o cestnej premávke, je rozšírený o kompetencie obcí a miest realizovať porušenie pravidiel cestnej premávky na úseku zastavenia a státia vozidiel v rámci tzv. objektívnej zodpovednosti držiteľa vozidla.

Mestá a obce majú tak možnosť cez svojho zamestnanca obce pokutovať držiteľa vozidla za porušenie jeho povinností, a tak zabezpečiť, aby pri prevádzkovaní jeho motorového vozidla boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky spočívajúce v zákaze zastavenia alebo státia vozidiel v územnej pôsobnosti konkrétnej obce (mesta).

To v praxi znamená, že pokutu za nesprávne parkovanie vám môže dať mestská polícia, ale aj zamestnanec mestského (obecného úradu) a to tak, že bude môcť zasielať rozkazy s pokutou priamo na adresu držiteľa vozidla bez nutnosti prejednávať toto porušenie osobne s vodičom. Príjem z týchto pokút pôjde do rozpočtu mesta. Výška sankcie je pevne daná zákonom, pokuta je 78 eur. Ak držiteľ pokutu uhradí do 15 dní od doručenia rozkazu, stačí uhradiť dve tretiny z tejto sumy, teda 52 eur. V blokovom konaní je pokuta maximálne 50 eur, resp. maximálne 150 eur za parkovanie na mieste pre osoby so zdravotným postihnutím. V riadnom konaní je pokuta maximálne 100 eur, resp. 60 až 300 eur a zákaz činnosti do 2 rokov za parkovanie na mieste pre osoby so zdravotným postihnutím. Bližšie informácie na web-stránke mesta.

Tvrdošín a okolie z neba

CBS spol, s.r.o. pripravuje dvojjazyčnú publikáciu (slovensky, anglicky), ktorá predstaví Tvrdošín a Hornú Oravu z netradičného pohľadu - jedinečné umelecké zábery budú z kokpitu lietadla. Kniha Tvrdošín a okolie z neba bude ďalším čriepkom do mozaiky, ktorou je najväčšia edícia leteckých kníh na svete – Slovensko z neba.

„Svet okolo nás je plný nádherných prírodných javov, nad ktorými

Citát Alberta Einsteina je vhodným úvodom k nasmerovaniu pozornosti na svoje okolie – životné prostredie, prírodu, ktorá je nevyčerpateľným zdrojom krásy, harmónie, tajomstiev, ktoré stále objavujeme a obdivujeme. Projekt „Aktívna turistika – kľúč k rozvoju pohraničia“ a mikroprojekt „Na cyklisticko-turistickej trase Kościelisko - Witów – Oravice – Tvrdošín“, ktoré prebiehali súbežne počas dvoch rokov, prispeli k propagácii kultúrneho a prírodného dedičstva Mesta Tvrdošín a Gminy Kościelisko, rozvoju turizmu, cykloturistiky, cestovného ruchu. Obidva projekty boli realizované z Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020.

PRÁCE NA MIKROPROJEKTE FINIŠUJÚ

Vďaka mikroprojektu „Na cyklisticko-turistickej trase Kościelisko - Witów – Oravice – Tvrdošín“ vznikla v našom meste nová cykloturistická trasa v dĺžke 14,7 km, ktorá spája Rozhľadňu nad Úplzňou s Javorovým vrchom.

Na tejto trase pre obyvateľov nášho mesta a turistov vzniknú nové oddychové zóny. Pri rozhľadni Nad Úplzňou (Borová) 780 m.n.m. je postavený altánok o rozmeroch 9 x 5 m na spevnenom podklade z prírodného kameňa. Jeho súčasťou je stolové sedenie, oddychová časť na sedenie, lanová sieť, závesná hojdačka pre deti a dospelých. Identický altánok je postavený aj v Oraviciach, je umiestnený pri rieke Oravica na začiatku cesty do Tichej doliny.

Novovytvorená trasa.

Výstavba altánku s príslušenstvom na rozhľadni spríjemní a skultúrni pobyt všetkých, ktorí sa prídu pokochať krásnymi pohľadmi na okolitú prírodu. Z nej za dobrého počasia uvidíme Belianske, Vysoké, Západné a Nízke Tatry, Chočské vrchy s majestátnym Chočom, Veľkú Fatru, Oravskú Maguru s časťou Oravskej priehrady a Babiu horu. Od návštevníkov mesto očakáva tiež dávku kultúrnosti – dodržiavanie čistoty prostredia, šetrnosť k prírode, pretože príroda je prostredie, ktoré musíme chrániť pre seba aj pre ďalšie generácie.

V rámci okresu Tvrdošín patrí totiž lokalita Žiarec, na ktorej sa rozhľadňa nachádza, medzi genofondovo významné lokality. Je tu výskyt biotopov európskeho a národného významu: Nížinné a podhorské kosné lúky, trnkové a lieskové kroviny, slatiny s vysokým obsahom báz. Vyskytujú sa tu druhy chránených a ohrozených rastlín európskeho významu: vstavač mužský poznačený (Orchis mascula subsp. Signifera), ostrica Davallova (Carex davalliana), ostrica Hostova (Carex hostiana), ostrica metlinatá (Carex paniculata), Vstavačovec májový (Dactylorhiza majalis), bahnička málokvetá (Eleocharis quinqueflora), tučnica obyčajná (Pinguicula vulgaris).

Okrem altánkov budú v meste postavené aj „oddychové sedenia“ prestrešené ľahkým materiálom, umiestnené na spevnenom kamennom povrchu. Jedno bude umiestnené pri rozhľadni a identické, rovnaké aj pri vyrovnávacej nádrži. Tam, vybudovaním terénnych násypov zeminy spolu so zeleňou, bude vybudovaná protihluková a estetická bariéra od okolitej dopravy, čím bude vytvorené kľudné prostredie pre oddych cykloturistov. Súčasťou bude aj doplňujúci mobiliár aj edukačná aktivita s prednáškami o prírodnom a kultúrnom dedičstve, ktorej sa zúčastnia zástupcovia partnerskej Gminy Kościelisko a nášho mesta. Výstupom projektu bude bulletin „Spoznávajme kultúrne a prírodné hodnoty Oravy a Podhale v troch jazykových mutáciách (slovensky, poľsky, anglicky) a mapa s popisom cyklistických trás. Pri novovytvorenej trase, pri altánkoch a oddychových zónach bude umiestnených 8 informačných tabúľ s mapami, informáciami o prírodnom a kultúrnom dedičstve danej oblasti.Projekt bude ukončený 31. augusta.

VIETE, ŽE ...

Tvrdošín

História a pamiatky

BRONZOVÝ POKLAD

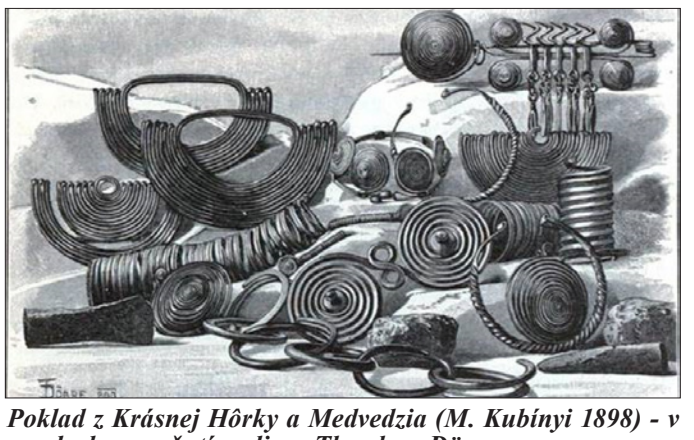

Poklad z Krásnej Hôrky a Medvedzia (M. Kubínyi 1898) - v umeleckom poňatí maliara Theodora Dörre.

Bronzový poklad sa našiel v Krásnej Hôrke aj v Medvedzí. V 19. storočí sa našli dva poklady bronzových predmetov v okolí „Skalky“. O ich záchranu sa pričinil riaditeľ Oravského komposesorátu Mikuláš Kubínyi. Zbierku prezentoval v priestoroch Oravského hradu (časť z nich je dnes uložená v Slovenskom národnom múzeu v Martine). Starší poklad sa našiel okolo roku 1840 v Medvedzí. Datovaný je do neskorej doby bronzovej (jej začiatok cca 1 000 p.n.l.). V tom čase osídľoval Oravu ľud tzv. lužickej kultúry. Nález mladšieho pokladu je z kameňolomu z Krásnej Hôrky (1891). Datovaný je do záveru doby halštatskej až začiatku doby laténskej (cca 2. polovica 6. storočia p.n.l.). Okrem bronzových ozdôb obsahoval aj predmety, ktoré majú analógiu len na území stredného Poľska. Predmety sa nachádzajú v múzeách v Budapešti, Martine, Bratislave a Oravskom Podzámku.

NÁZOV MESTA

„O najstaršom osídlení mesta možno hovoriť v širších súvislostiach najbližšieho okolia. Na miestach vrchov Ostražica v Nižnej, Tvrdoš nad Tvrdošínom, Biel nad Podbielom sú dokázateľné stopy predhistorických pevností, hrádkov, týňov, tvrdzí. Pod nimi vznikli novodobé osady: Pod Ostražicou Nižný Tvrdošín, pod Tvrdošom Vyšný Tvrdošín, pod Bielom Podbiel. Predpokladá sa, že v najstarších dobách plnili strážne úlohy. Tvrdošom (Hrobľou) bolo v dávnej minulosti nazývané celé pohorie nad Tvrdošínom.“

KOPEC TVRDOŠ (BOROVÁ)

Kopec Tvrdoš (780 m.n.m.) dnes nenájdete na mape. Nachádza sa pod menom Borová. Povrch okolia okolo rozhľadne bol iný ako je dnes. Spôsobila to ťažba kameňa. V doline Hroble sa v rokoch 1936-1938 otvorila baňa, kde sa ťažil kameň na úpravu, spevňovanie brehov rieky Orava a Štefanovského potoka pri Štefanove. Nalámaného kameňa bolo potrebné veľké množstvo, preto sa po koľajniciach úzkokoľajky dopravoval až k medveckému chotáru a odtiaľ konským povozom k toku riek. Stavebný materiál odtiaľ bol vraj využitý i pri stavbe novovekého opevnenia na Dielcoch – Šance.

HISTÓRIA

Priečelie MsÚ.

Osídľovanie regiónu Orava začína v dobe kamennej. Archeologickými výskumami sa podarilo zmapovať a doložiť aj postupné osídľovanie regiónu v strednej a mladšej dobe bronzovej a v dobe železnej. Osídlenie nebolo prerušené ani v dobe rímskej a neskôr i v období príchodu Slovanov na naše územie, ktorí sa tu usadili na prelome 8. a 9. storočia. Prvá písomná zmienka, týkajúca sa územia Oravy, sa nachádza v listine kráľa Belu IV. z roku 1265. Práve v nej sa spomína už existujúca kráľovská colná stanica v Tvrdošíne. Kráľom Ľudovítom Veľkým boli Tvrdošínu udelené výsady kráľovského mesta v roku 1369.

Cez Tvrdošín viedla najstaršia cesta, spájajúca Jadran s Baltickým morom. Bola to významná obchodná cesta, prechádzajúca údolím Oravy do Poľska, cez ktorú sa do vtedajšieho Uhorska dovážalo súkno, soľ, olovo a rôzny iný tovar. Vyberalo sa tu clo –„tridsiatok“. Podľa historika A. Kavuljaka bola v Tvrdošíne zriadená colná stanica za vlády Ondreja II. (1205 - 1235). Znalec dejín Tvrdošína Š. Šmálik predpokladal jej vznik už za kráľa Štefana (1000 - 1038). Poľský historik Jan Dlugosz v diele „Anály“ uvádza zoznam miest (loca nobiliora - slávnejšie mestá), medzi ktoré patril aj Tvrdošín, ako dôležitú stanicu v Uhorsku do Poľska a orientačný bod Poliakov v hraničnom pásme. Colná stanica vtedajšieho Uhorska a Poľska sa nachádzala „pri brode cez rieku Oravu“.

LOKALITA VELING – BROD CEZ RIEKU ORAVA

Veling označuje vyvýšeninu zo strany Medvedzia pri starom cestnom moste, kde bol stáročia brod cez rieku Oravu. Tadiaľto viedla dôležitá obchodná cesta spájajúca Jadran s Baltickým morom. Známa je tiež pod názvami: „Soľná cesta“, „Poľská cesta“, „Via Magna“. K bývalému brodu cez Oravu sa zbiehajú ešte i dnes cesty od dnešnej Oravskej priehrady a od Trstenej, preto ho možno pokladať už v najstarších dobách za dôležitú zemskú bránu na oravskej komunikácii. Veling sa nazýva do dnešných čias časť mesta okolo bývalého brodu cez rieku Orava a Galérie M. Medveckej. Názov pochádza od cca 8. storočia

VEĽKOMORAVSKÁ RÍŠA

Pevnosť Tvrdošín mala význam aj za čias Veľkomoravskej ríše. Cesta z Nitry, Svätoplukovho sídla, viedla hore riekou Nitrou, cez Turiec na Oravu. *„Pevnosť Tvrdoš – Ostražica bola východiskom zo Svätoplukovej ríše z jeho sídla – z Nitry do Povislia (Poľsko). Sv. Metod sa podujal na apoštolskú cestu ku Trenčínu a ďaleko-široko rozposielal vierozvestcov ku ob-*

ráteniu slovanského ľudu podtatranského. Oravci mohli prijať vieru aj od severných poľských susedov pre blízkosť Krakova, kde krstil a vieru vyučoval sv. Vojtech. Začiatkom 11. stor. bola Orava už kresťanská.“

VZNIK MEDVEDZIA - ROD MEDVECKÝCH

Od 13. storočia zemania na Orave spolu s kráľovskými služobníkmi vytvorili základ slobodnej vrstvy nižšej šľachty (zeman

– nobiles). Dostali od panovníka územia, na ktorých zakladali svoje usadlosti alebo celé osady. Historické dokumenty uvádzajú, že *„sa tu usadila rodina Medveckých zemianskym právom a dostala v rokoch 1280-1290 starozemiansky diplom.“* Ďalšia písomná zmienka je z roku 1355, *„kedy povýšil kráľ Ľudovít Ladislava a Urbana do stavu uhorských šľachticov a na znak šľachtictva im daroval pôdu o 10 poplužiach (cca 650 ha) z lesa zvaného Orava, ktorý bol pri Medveckom potoku so všetkými výnosmi a šľachtickými právami.“* Zemania Medveckí vlastnili v priebehu 15. a 16. storočia aj Malý Bysterec (dnes mestská časť mesta Dolný Kubín). Medvedzie bolo samostatnou obcou do roku 1968, kedy bolo pričlenené k Tvrdošínu ako jeho mestská časť. V roku 2015 žilo v Tvrdošíne 280 ľudí s priezviskom Medvecký, z toho 131 mužov a chlapcov a 149 žien a dievčat.

(Poplužie - výmera pôdy, ktorá sa dá obrobiť jedným pluhom, alebo radlom. Nešlo o presnú mieru a jej veľkosť kolísala medzi 55 až 108 ha. Na Slovensku bola najzaužívanejšie je tzv.. kráľovské poplužie, ktoré predstavovalo zhruba 65 ha.)

KRÁSNA HÔRKA

Prvá písomná zmienka o Lawrowej Lehote (Krásnej Hôrke) je z roku 1420. Bola založená na valaskom práve a bola súčasťou obce Nižná do konca 16. storočia. V roku 1974 sa obec stala mestskou časťou mesta Tvrdošín.

PLTNÍCI

Rozvoj pltníctva na Orave úzko súvisel s otvorením bohatých baní na kamennú soľ v poľskej Wieličke (vzdialenej 125 km od Tvrdošína) okolo roku 1300. Privilégiom kráľa Ľudovíta I. z roku 1354 bol povolený dovoz soli z Poľska pre Oravskú, Liptovskú a Turčiansku stolicu. Tam sa špeciálne formovali tzv. slovenské soľné balvany o váhe 12 centov (700 kg), ktoré boli kvôli následnej preprave plťami menšie a ľahšie ako typické poľské balvany. Soľ sa prekladala z vozov v Tvrdošíne na plte a vozila sa do Veličnej, ktorá na to získala právo od kráľa Žigmunda. Význam soľnej cesty vyzdvihol Tvrdošín na kráľovské mesto v roku 1369. *(„Objem soľnej cesty na Orave dosiahol v roku 1695*

množstvo 24 000 balvanov soli, čo v prepočte bolo 16 800 ton, čo na dnešný prepočet znamená 560 kamiónov ročne.“)

Oravská pltnica zaznamenala najväčší rozmach v 19. storo-

zastane rozum a srdce pookreje, ak ich dokážeme vidieť.“

čí, čo súvisí s prudkým rastom celého slovenského pltníctva a s rozvojom drevárskeho priemyslu. Rozpadom Rakúsko-Uhorska v roku 1917 sa skončili diaľkové plavby až do Čierneho mora, kde náš karpatský smrek bol vyhľadávanou surovinou na stavbu stožiarov zaoceánskych lodí, transport dreva a výrobkov z dreva. Pltníctvo zohralo dôležitú úlohu, ale už len na území Slovenska, na rieke Orava až do roku 1953, kedy bola postavená Oravská priehrada, ktorá znamenala spútanie rieky, a tým aj koniec pltníctva na Orave.

DIELCE – ŠANCE

Lokalita v polohe Dielce predstavuje unikátne novoveké opevnenie vybudované podľa dostupných písomných prameňov počas posledného protihabsburgského povstania Františka II. Rákocziho (1709). Sondážny archeologický výskum sa tu konal v roku 1957. Podľa realizátora výskumu Alojza Habovštiaka lokalita mohla zaniknúť požiarom najskôr po prechode poľských vojsk J. Sobieského cez Tvrdošín, kedy sa v histórii mesta spomína veľké pustošenie. V roku 2012 bola vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku.

PÚTNICKÉ MIESTO SKALKA

Otvor v skale „Skalka“ na kaplnku dal vytesať vtedajší richtár J. Medvecký Ollo okolo roku 1870, neskôr sa toto miesto stalo pútnickým miestom. Veriaci sa tu stretávajú pri modlitbách, litániách, krížovej ceste i na slávnosť Sedembolestnej Panny Márie. V roku 2000 bola vysvätená novopostavená kaplnka aj so sochou Panny Márie a sv. Bernadety. Mesto dobudovalo areál kompletne v roku 2008 vybudovaním prístrešku a prístupovej cesty.

KOSTOL VŠETKÝCH SVÄTÝCH

Nad vstupnou bránou do areálu cintorína sa nachádza 650 kg zvon z roku 1832.

Kostol Všetkých svätých má urobený dendrochronologický výskum z apríla 2007, ktorý určuje vek dreva zo skúmania jeho letokruhov. V správe sa uvádza, že vzorky boli odobraté zo stĺpov, trámov a gotického portálu. Určili hranicu - zdrojový strom bol zoťatý v intervale rokov 1436-1440.

ČO V KOSTOLE NEUVIDÍTE

Fragmenty pôvodného gotického oltárneho obrazu sa nachádzajú v Oravskej galérii v Dolnom Kubíne a v Múzeu krásnych umení v Budapešti. Tabuľová maľba si začiatkom 20. storočia získala popularitu v umelecko – historických kruhoch, bola ocenená neobyčajná pôsobivosť tohto diela. Historikov umenia miatol tento osobitý výtvarný prejav a hľadali jeho korene v najširšom okruhu európskej tvorby, napríklad francúzskej, u majstra Avignonskej piety. Jej vznik zaradili do rokov 1450 - 1460.

PATRÓNSKA ZMLUVA

Rezbári zo Štiavnika v roku 2008 vytvorili model dreveného kostola Všetkých svätých v mierke 1:25 pre Park miniatúr Matúšovho kráľovstva v obci Podolie pri Piešťanoch.

PRÍRODA

ROZHĽADŇA NAD ÚPLZŇOU (BOROVÁ)

Rozhľadňa nad Úplzňou (Borová) 780 m.n.m. je vysoká 12 a má dve vyhliadkové plošiny. Spodná je vo výške 4 m a horná 8 m nad základňou.

CHRÁNENÉ STROMY

V okrese Tvrdošín je 9 chránených stromov. Jeden sa nachádza v Podbieli, dva v Štefanove a šesť v Tvrdošíne.

„Skupina líp pri Galérii M. Medveckej“ za chránené stromy Slovenska (2. stupeň ochrany) bola vyhlásená v roku 1974 a 1996. Päť líp veľkolistých má obvod kmeňov od 300 do 450 cm, výšku od 16 do 20 m, priemer koruny od 15 do 20 m a vek od 125 do 135 rokov (údaje z roku 1996). K chráneným stromom v okrese Tvrdošín patrí aj Lipa veľkolistá pri pošte (s obvodom kmeňa 417 cm, výškou 24 m, priemerom koruny 12 m a vekom 110 rokov,(údaj z roku 1996) a pozornosť si zaslúžia aj lipy v mestskom parku, ktoré skrášľujú centrum mesta od 17. storočia. Lipy sú významné z vedecko-výskumného, náučného, estetického, kultúrno-výchovného a krajinárskeho hľadiska.

VRCHY

Do katastrálneho územia Tvrdošína patria vrchy: Biedna (965 m.n.m.), Borová (Tvrdoš) 780 m.n.m., Grúň (734 m.m., Krásna Hôrka), Javorový vrch (1076 m.n.m, Krásna Hôrka), Košiarec (798 m.n.m., Zábiedovo, Tvrdošín), Kovaľovo (762 m.m.), Ostrý vrch (892 m.m.), Skalky (785 m.n.m.), Úboč (764 m.n.m., Medvedzie, označené ako Medvedie), Žiarec (694 m.n.m.), Magura (1232 m.n.m., Oravice, Tvrdošín). Krásnický vrch (773 m.n.m) sa nachádza v k.ú Nižná a Uhlisko (860 m.n.m.) v k.ú.Trstená.

GENOFONDOVO VÝZNAMNÁ LOKALITA

V okrese Tvrdošín je Krásna Hôrka zaradená medzi genofondovo významné lokality. Nachádzajú sa tu biotopy európskeho a národného významu: Suchomilné trávinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte. Zaznamenaný je výskyt druhov európskeho významu - chránených a ohrozených druhov rastlín: veternica lesná (Anemone sylvestris), škarda odhryznutá (Crepis praemorsa), hmyzovník muchovitý (Ophrys insectifera), horec krížatý (Gentiana cruciata), päťprstnica obyčajná (Gymnadenia conopsea).Veternica lesná (Anemone sylvestris) tu má izolovanú, najsevernejšiu známu lokalitu v Slovenskej republike.

RIEKA ORAVA

Rieka Orava s jej prítokmi je zaradená k Ramsarským lokalitám a pre svoj medzinárodný význam je zaradená tiež do Sústavy NATURA 2000 ako územie európskeho významu. V katastri Tvrdošína je to v mestskej časti Krásna Hôrka.

Zahŕňa ochranu komplexu zachovalých riečnych ekosystémov s funkciou biokoridoru nadregionálneho významu s bohatým druhovým zastúpením fauny a flóry a biotopov mnohých chránených, vzácnych a ohrozených druhov organizmov.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov. Významná flóra: vstavačovec Fuchsov (Dactylorhiza fuchsii), kruštík močiarny (Epipactis palustris), bradáčik vajcovitolistý (Listera ovata), žltohlav najvyšší (Trollius altissimus), kruštík širokolistý pravý (Epipactis helleborine) a iné.

Významná fauna: hlavátka podunajská (Hucho hucho), podustva severná (Chondrostoma nasus), ploska pásavá (Alburnoides bipunctatus), lipeň tymianový (Thymallus thymallus), vydra riečna (Lutra lutra) korýtko riečne (Unio crasus), mrena severná (Barbus barbus), hlaváč bieloplutvý (Cottus gobio), ploska (Alburnoides bipunctatus), mlok karpatský (Triturus montandoni) a iné.

VYROVNÁVACIA NÁDRŽ

Vodná nádrž v Tvrdošíne na rieke Orava, pod Oravskou priehradou, slúži ako vyrovnávacia nádrž počas špičkovej prevádzky vodnej elektrárne Orava. Bola vybudovaná v roku 1979, patrí do Vážskej kaskády. Vodná plocha vyrovnávacej nádrže je 91ha, a to od Oravskej priehrady až po priehradný múr v Tvrdošíne.

V Tvrdošíne sa nachádzajú vodomerná a zrážkomerná stanica. Info: **Vodomerná stanica** na rieke Orava – Tvrdošín: http://www.shmu.sk/sk/?page=1&id=hydro_vod_all&station_id=5830

Zrážkomerná stanica Tvrdošín Orava: http://www.shmu.sk/sk/?page=1&id=hydro_zra_all&stationId=AHS5830&uhrny=24

Oravice

Názov Oravíc pochádza od rieky Oravica, do ktorej sa vlievajú potoky Tichý, Bobrovec, Čierny, Mihulčie a z Juráňovej doliny. Prvá zmienka je z roku 1371, kde sa uvádza rieka Oravicze. V roku 1643 vznikla valaská osada s názvom Bystrá. Po zániku osady si Tvrdošínčania prenajali pozemky dnešných Oravíc, potvrdené „Donáciou grófa Thökölyho“ v roku 1659. V roku 1848 sa Tvrdošínčania stali vlastníkmi Oravíc na základe „Urbárskej dohody“ z roku 1867.

Oravice, mestská časť mesta Tvrdošín sa rozprestierajú na ploche 2008 ha. Od Tvrdošína sú vzdialené 23 km a od Západných Tatier – Roháčov 12 km. Územie Oravíc ohraničuje na severe a západe Skorušina (1 314 m.n.m.) so svojimi výbežkami, na juhu masív Osobitej (1 687 m.n.m.) od malej Osobitej cez Kasne (1 541 m.n.m.), Roh (1573 m.n.m.) po Lúčnu (1 653 m.n.m.), na východe slovensko-poľská hranica s Veľkou (1 490 m.n.m.) a Malou Furkaškou, Bobrovcom (1 664 m.n.m) a Magurou (1 232 m.n.m.), ktorá je najvýchodnejšia časť Skorušinského pohoria.

Juráňová dolina je považovaná za jednu z najkrajších tiesňav na Slovensku - národná prírodná rezervácia s výmerou 435 ha s bohatou horskou a vysokohorskou flórou, zachovanými porastami pralesovitého vzhľadu a pestrou sériou lesných fytocenóz. NPR je súčasťou územia európskeho významu Tatry, ktoré je zaradené do sústavy NATURA 2000. Nachádza sa v TANAP-e.

Najdlhšou dolinou v Oraviciach je Bobrovecká dolina s rozlohou 9 km (bezbarierová trasa). Asfaltová cesta má dĺžku 3,2 km. V doline sa nachádzajú termálne pramene a vodný zdroj, ktorý zásobuje pitnou vodou takmer všetky oravské obce a mestá. V časti Vanička vyviera sirková voda. Hovorí sa, že má liečivé účinky.

Najvyšší vrch Osobitá v Oraviciach je vysoký 1687 m.n.m. – národná prírodná rezervácia. V národnej prírodnej rezervácii o rozlohe 458 ha s vrchom Osobitá (1 687 m n. m.) sa nachádza mnoho druhov vzácnej flóry a fauny.

Náučný chodník Antona Kocyana obsahuje trasu A s 22 a trasu B s 9 zastávkami. Dĺžka trasy A: 14,6 km, trasy B: 3,2 km.

Tichá dolina je súčasťou Podtatranskej brázdy, ktorá v Poľsku pokračuje kotlinou Zakopané. Dolina je široká s veľmi malým prevýšením. Vedie ňou asfaltová cesta, ktorá v dolnej časti prechádza do Juráňovej doliny. Severnú časť doliny lemuje Magura vysoká 1 232 metrov, od juhu sa vypínajú, oddelené dolinami, tatranské štíty Ježov Vrch (1 086 m), Čapľovka (1 096m) a Turek (1 186 m).

Relaxačný chodník - 2,3 km poskytuje bezpečný priestor na pobyt v lone prírody pozdĺž rieky Oravica pre turistov, ale predovšetkým pre ľudí so zdravotným postihnutím, pre ktorých vytvára ideálne podmienky na relax v ktoromkoľvek ročnom období. Pozdĺž trasy sú prístrešky a lavičky na oddych.

SKI Oravice ponúkajú 6 zjazdoviek s celkovou dĺžkou viac ako 7 kilometrov pre začiatočníkov i pokročilých. Priaznivci bežeckého lyžovania môžu využiť 3 bežecké trate.

Rieka Oravica v dĺžke 32 km a priemerným prietokom 2,9 m³/s pramení na území Poľska neďaleko slovenskej hranice, pod vrchom Siwiańskie Turnie (1065 m) v lokalite Molkówka, v nadmorskej výške cca 970 m. Územím Poľska tečie len na krátkom, asi 750 metrovom úseku. V Oraviciach preteká cez Tichú dolinu. Z masívu Magury (1232 m) je napájaná niekoľkými krátkymi prítokmi a potokmi – Juráňovým, (829 m), Bobroveckým a Čiernym. Potom od obce Vitanová priberá ďalšie prítoky a v Tvrdošíne sa vlieva do rieky Orava.

Je významným ľavostranným prítokom Oravy.

Legendy

POVESŤ O TVRDOŠOVI

Ešte v 60-tych rokoch 20. storočia bola medzi obyvateľmi rozšírená povesť, ktorá hovorí, že nad súčasným mestom sa nachádzala „tvrdza“, ktorá mala charakter malej pevnosti – hrádku. V hrádku vraj býval feudál, ktorý bol k poddaným ľuďom tvrdý, a preto ho volali Tvrdoš, z čoho potom vznikol aj názov mesta Tvrdošín. Sídlil na kopci Tvrdoš (780 m.n.m.), ktorý je v súčasnosti označovaný ako Borová alebo Nad Úplzňou a stojí na nej rozhľadňa. K „tvrdzi“ niektorí historici priraďujú dve bašty v tvrdošínskom cintoríne, ktoré plnili úlohu opevnenia k najstarším obyďliam. Do určitej miery to dokazuje aj pomenovanie príslušnej lokality Hrádky. Takto označeným miestam sa podľa archeológov prikladá význam predchádzajúceho osídlenia.

ŽIAREC

Na kopci Žiarec v dávnych dobách stávali stráže a oznamovali hlasom trúby vyberačom cla v meste, že sa blížia povozy obchodníkov alebo odtiaľ dávali znamenia ohňom – žiarou inému miestu. Je však možné, že Žiarec znamenal staré miesto spaľovania mŕtvych, teda najstaršie sídlisko. Môže tiež poukazovať na pohanské obete, ale aj na vypaľovanie lesov pre poľnohospodársku pôdu. Z tohto obdobia sa zachovali názvy Žiarec a Veling, Hrádky a niektoré ľudové zvyky, ktoré majú korene ešte v pohanských tradíciách.

POVESŤ O DRAKOVI

Stará povesť hovorí, že za Krásnou Hôrkou býval sedemhlavý drak. Obyvateľov od neho oslobodil vandrovník, bývalý vojak. Hlavy draka rozdelili do 7 rodín, ktoré ich umiestnili na povalách. Keď začalo v obci horieť, vyniesli ich z domu a obišli s nimi dedinu. Oheň naraz utíchol a domy boli zachránené.

POVESŤ O PRÍCHODE CYRILA A METODA

K Velingu sa viažu povesti o starých pohanských zvykoch.

Keď prišli slovenskí vierozvestcovia do Tvrdošína uprostred námestia zoťali posvätnú lipu, pod ktorou pohanskí kňazi - žreci vykonávali pohanské obrady. Z pňa si urobili kazateľnicu a hlásali Božie slovo. Žreci sa preobliekli do medvedích koží a spod Velingu vbehli na námestie ako divé zvery s cieľom prítomných nastrašiť a rozohnať. Keď sv. Cyril pochopil, čo sa stalo, mocným hlasom zvolal: *„Keď chcete byť medveďmi, staň sa! Od týchto čias sa budete túlať v oravských vrchoch, každý sa vám bude vyhýbať a utekať od vás!“* A tak sa aj stalo. Len jeden z nich požiadal o odpustenie. Keď sa opäť zmenil na človeka, za riekou si postavil dom, pri ktorom vznikla dedina. Všetci ju volali Medvedzie a jej obyvateľov Medveckí, podľa jej pôvodcu – medveďa.

POVESŤ AKO KRÁĽA ZACHRÁNILI PRED MEDVEĎOM

Povesť z 13. storočia hovorí, že keď uhorský kráľ bol na poľovačke v oravských lesoch prišla strašná búrka a kráľovská družina sa rozutekala. S kráľom zostali len dvaja bratia, ktorí sa spolu s ním schovali do výčlenku v skale (Skalka). Ohrozil ich medveď, ktorého bratia zabili, a tak zachránili kráľovi život. Z vďaky za pomoc daroval kráľ obidvom bratom územie, ktoré sa začalo volať Medvedzie. Obidvaja bratia a ich potomkovia sa odvtedy volajú Medveckí.

POVESŤ O VODNÍKOVI

V rieke Orave, v mieste, ktoré je dnes zakryté vodou Vyrovnávacej nádrže, vraj býval nejaký čas vodník, ktorého za tmavej noci pod hviezdnou oblohou videli sedieť na starej vŕbe na brehu rieky a fajčiť fajku. Keď ho obyvatelia dlhšie nevideli, odvážili sa preskúmať miesto, kde sa zdržiaval. Zistili, že dno bolo hlbšie, ako v iných častiach rieky a nazvali ho Vlčie diery. To preto, lebo kto sa na tomto mieste dostal do vodného víru, mal čo robiť, aby sa neutopil. Jozef Krúpa, označovaný ako „živá kronika mesta“ spomínal na stretnutie s A. Habovštiakom, ktorý mu hovoril, že v Tvrdošíne vraj býval najstarší vodník na Orave.

BOBROVECKÁ DOLINA

Najkrajšou časťou Boroveckej doliny je tiesňava Skalná brána. Z minulosti sa zachovala povesť o tom, že dolina bola jedným zo zbojníckych sídiel a poklady, ktoré tam zbojníci poukrývali, stále čakajú na svoje odhalenie.

KOSTOL VŠETKÝCH SVÄTÝCH

Kostol bol postavený z červeného smreka v 1. polovici 15. storočia. Podľa starej povesti ho postavili na mieste, kde v lete napadol sneh. (Hrádky). *„Bol to Boží zámer,“* hovorili starí ľudia, ktorých malý kostolík chránil viac ako 5 storočí, keď sa popri ňom preháňali vojská, rinčali zbrane, padali bomby počas svetových vojen.

Školské zariadenia počas pandémie

MŠ TVRDOŠÍN

Uplynulý školský rok bol naozaj náročný a pandémia koronavírusu ovplyvnila dianie aj v našej materskej škole. Vyžiadala si mnoho organizačných, hygienických a výchovno-vzdelávacích úprav. Avšak aj napriek týmto obmedzeniam sa nám hneď v septembri podarilo zrealizovať environmentálny projekt „Učíme sa s líštičkou“ podporený Nadáciou Volkswagen, Mestom Tvrdošín a OZ Kráľovská koruna. Jednou z piatich aktivít projektu bolo zriadenie knižných búdok, ktoré obsahujú knihy s environmentálnou tematikou. A tak, naše deti, majú možnosť posedieť si v knižnom kútiku a prečítať knihy, alebo si ich požičať domov. Neskôr naše knižné búdky doplnili knihy zakúpené v rámci rozvojového projektu „Múdre hranie“, ktorý vyhlásilo ministerstvo školstva. Taktiež sme zakúpili didaktické pomôcky na rozvoj informatickej gramotnosti, hrubej motoriky, rozvoj hudobnej a umeleckej expresie.

Tradíciou u nás je, že sviatok starých rodičov, mamičiek a otcov oslavujeme spoločne. Keďže pandemická situácia neumožnila stretnúť sa, tak sme s deťmi vyrábali darčeky, učili sa básničky a tešili sa, že urobíme radosť našim blízkym aspoň doma. Počas školského roka sme sa veľmi aktívne zapájali do rôznych výtvarných súťaží. V súťaži „Vesmír očami detí“, ktorú usporiadala Slovenská ústredná Hvezdáreň Hurbanovo, získal 1. miesto v okresnom kole Lukáško Čuchor so svojou prácou „ Raketa“ a postúpil do celoslovenského kola.

Počas jarných prázdnin sa nám podarilo uskutočniť rekonštrukciu dvoch šatní pre deti, kde sme vymenili podlahy a zakúpili nové šatňové skrinky. Taktiež sa nám podarila aj rekonštrukcia sociálnych zariadení pre deti z druhej triedy.

Uvedomujúc si náročnosť situácie pre každého z nás dúfame, že v budúcom školskom roku sa zídeme všetci v zdraví, oddýchnutí a pripravení byť tu pre naše deti.

MŠ MEDVEDZIE

Prevádzka v materskej škole po vianočných prázdninách začala 11.01.2021. Materská škola postupovala podľa aktuálnych usmernení MŠ SR a RÚVZ (niekoľkokrát denná dezinfekcia priestorov, hračiek, zamedzenie vzájomných stretnutí učiteliek a detí medzi jednotlivými triedami).

Prevádzka bola v mesiacoch január, február len pre deti rodičov z kritickej infraštruktúry, v ďalších mesiacoch mohli navštevovať materskú školu všetky deti. Vstup do materskej školy bol rodičom, ale aj všetkým pedagogickým i nepedagogickým zamestnancom umožnený iba s dodržaním všetkých aktuálnych epidemiologických opatrení podľa Covid semaforu – dezinfekcia, rúško, odstupy, testovanie, podpisovanie dokladov o bezinfekčnosti....Prevádzka bola prerušená vždy iba v konkrétnej triede, kde bol pozitívny prípad po testovaní – dieťa, rodič, učiteľ (10 dní v mesiaci apríl v dvoch triedach). Materská škola vďaka dodržiavaniu všetkých uvedených opatrení zvládla v spolupráci s rodičmi, všetkými zamestnancami a zriaďovateľom náročnú situáciu veľmi dobre.

ZŠ MÁRIE MEDVECKEJ

Tento školský rok bol náročný pre žiakov i pre učiteľov, nakoľko už v septembri a októbri sme mali sme mali niekoľko učiteľov a aj celé triedy v karanténach, A tak sme od septembra realizovali dištančné vzdelávanie v niektorých triedach. Rozhodnutím ministra od 12.10.2020 bolo prerušené záujmové vzdelávanie, nemohli sa uskutočniť ani výlety a exkurzie, športové výcviky a školské športové súťaže, pobyty v škole v prírode do konca školského roka. S účinnosťou od 26. októbra 2020 bolo prerušené vyučovanie pre žiakov v piatom až deviatom ročníku a v špeciálnych triedach. Od 10. novembra 2020 bolo obnovené vyučovanie v špeciálnych triedach. Od 11. januára 2021 bolo prerušené vyučovanie v ročníkoch 1-4. Od 8. februára sa do školy vrátili žiaci l. stupňa a skupiny žiakov 2. stupňa, ktorí mali doma nevyhovujúce pripojenie na internet. 19. apríla sa po šiestich mesiacoch vracajú do školy naši deviataci s ôsmakmi a pokračujú v prezenčnej výučbe. 26. apríla 2021 začína prezenčná výučba aj pre žiakov 5.-7. ročníka. Pre plynulý prechod žiakov 5.-9. ročníka do prezenčného vyučovania prvé dva týždne po návrate do školy vyučovanie prebiehalo hravou a relaxačnou formou. Učenie bolo zamerané k znovuobnoveniu návykov žiakov vo vzťahu ku vzdelávaniu, obnoveniu prirodzeného socializačného prežívania žiakov v rovesníckych skupinách spred obdobia mimoriadneho prerušenia prevádzky, na opakovanie učiva, relaxačný pobyt vonku i v škole. Dištančné vzdelávanie sa uskutočňovalo cez aplikáciu Teams. Upravovali sme rozvrh hodín, kde sme zrušili vyučovanie výchov, vyučovanie informatiky a etiky.

Prospešná bola práca asistentiek so skupinami žiakov 2. stupňa, ktorí sa z objektívnych príčin vzdelávali v škole a v popoludňajších hodinách, kde vypomáhali pri dozore nad deťmi zákonných zástupcov pracujúcich v kritickej infraštruktúre a pre deti rodičov, ktorým povaha práce neumožňovala vykonávať ju z domácnosti. Neštandardné situácie zvládli vynikajúco učitelia, žiaci aj rodičia.

ZŠ Š. ŠMÁLIKA

Školský rok 2020/2021 bol aj pre našu školu zložitý. Bolo potrebné organizačne zvládnuť všetky potrebné nariadenia a usmernenia. Žiaci druhého stupňa odišli na dištančné vzdelávanie koncom októbra 2020. Mladší, našťastie zostali v škole a mohli sa plnohodnotne učiť.

Po vianočných prázdninách už v dištančnom vzdelávaní pokračovali všetci žiaci. Neskôr sa mladší žiaci vrátili a pokračovali prezenčne do konca školského roka. Škola fungovala v zmysle všetkých nariadení a vyhlášok, ktoré boli prijaté štátom alebo ÚVZ SR. Rodičom sme pravidelne oznamovali, aká bude organizácia vyučovania v najbližších dňoch. Vzhľadom na obmedzenia nemohli sa konať mnohé akcie pre našich žiakov a podobne boli obmedzené aj stretnutia s rodičmi. Covidovej situácii bola prispôsobená organizácia vyučovania, prestávky, stravovanie, zvýšená dezinfekcia a kontrola. V jarných mesiacoch už postupne do školy nastúpili aj žiaci druhého stupňa. Môžeme konštatovať, že sme situáciu zvládli aj so zodpovedným prístupom rodičov, ktorí nás informovali o stave žiakov, za čo im patrí veľká vďaka. Poďakovanie patrí aj všetkým našim zamestnancom, ktorí sa zaslúžili o bezpečné zvládnutie tohto zložitého, pandemického obdobia.

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA

Hudobný odbor

Žiaci v septembri 2020 začali prezenčnou výučbou, ale už 26. októbra sa situácia opäť zhoršila a výučba prebiehala online. Od 26. apríla 2021 v sa postupne obnovilo vyučovanie prezenčnou formou pre hudobný odbor s výnimkou pre dychové nástroje a vyučovanie hudobnej náuky, a taktiež pre vyučovanie vo výtvarnom odbore. Aj keď bol tento vyučovací proces veľmi náročný, priniesol aj mnohé pozitíva. Počas online výučby vznikli nádherné nahrávky žiakov - webstránka školy. Počas online výučby prebehli aj postupové skúšky žiakov do vyššieho ročníka, záverečné a absolventské skúšky, školská súťaž 2021 - 17. ročník, do ktorej sa .zapojilo 96 detí. Podarilo sa nám vybojovať aj umiestnenie v celoslovenskej súťaži v hre na zobcovej flaute a drevených dychových nástrojoch Čarovná flauta 2020 – 2. miesto Veronika Pániková, pod vedením Mgr. Z. Regulyho (tiež prostredníctvom nahrávky).

Výtvarný odbor:

Počas online výučby sa žiaci venovali súťažnej téme „Vianočné želanie“ v súťaži „ Modrý svet očami umenia“, ktorú vyhlásila SZUŠ Bardejov. V decembri sa zapojili do 8. ročníka programu „Umenie z blízka“ Galérie mesta Bratislavy. Práce našich žiakov reprezentujú našu školu aj na 4. ročníku bienále fotografickej súťaže v Rimavskej Sobote. Podarilo sa nám úspešne pripraviť 17. ročník školskej súťaže „Výtvarné podoby hudby“. Z päťdesiatich vybraných prác bolo 27 ocenených.

Malé sny a veľké myšlienky

Malé sny, veľké myšlienky žiakov základnej a strednej priemyselnej školy v našom meste v spolupráci s vysokoškolákmi.

Projekt MyMachine vytvára programy pre spoluprácu so základnými, strednými a vysokými školami. Je zameraný na podporu kreatívneho myslenia, tvorivosti žiakov, inovácií v oblasti vzdelávania a prináša alternatívy do práce so žiakmi a študentmi. Výsledkom projektu MyMachine je vysnívaný vynález, teda spoločné dielo. Realizácia projektu pozostáva z troch krokov, kde prvotným krokom bola myšlienka detí zo ZŠ M. Medveckej. Žiaci vymysleli a prezentovali formou kresieb svoje vysnívané vynálezy. Na základe kresieb navrhli študenti Žilinskej univerzity koncept, plány, modely a zmenili detské kresby na realistickejšie. Funkčný prototyp je poslednou 3. fázou spolupráce žiakov našej školy Strednej priemyselnej školy informačných technológií Ignáca Gessaya a študentov Žilinskej univerzity Fakulty elektrotechniky a informačných technológií.

Na záver prezradíme, že tvorivý tím projektu vypracoval

počítačovú hru, v ktorej sú zapracované reálne budovy nášho mesta: drevený kostolík, plaváreň, Lidl a záujemcovia o hru na základe logických krokov môžu si otestovať svoje schopnosti. V hre Mobilodronom po Slovenku môžete virtuálne navštíviť naše mesto Tvrdošín, Bratislavu, Košice. Hra bude na stránke www.Mymachine.sk.

Žiaci zo základnej a strednej školy z Tvrdošína aj vysokoškoláci zo Žiliny mali možnosť reálne 23. júna zahrať si na vytvorených žiackych a študentských hrách v Žilinskej univerzite. Súčasne sa stretli so študentami, pracovníkmi Fakulty elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity v Žiline a členmi projektu Mymachine.

Čarovná moc prázdnin

Pocovidové prázdniny – učiť sa s deťmi, či nie?

Posledné dva školské roky boli veľmi netradičné, nevšedné a pre mnohé deti aj dospelých tiež pomerne náročné. Dovolíme si tvrdiť, že tohtoroční prváci, a najmä druháci poriadne ani nevedia, ako vyzerá taký bežný - necovidový školský rok. Prevažnú časť toho aktuálneho a druháci aj minuloročného strávili doma a učili sa s rodičmi, dištančne. V školských laviciach veľmi nohavice nezodrali. Aj z mnohých skúseností z našich ABC poradní v Námestove, Trstenej a v Tvrdošíne vieme, že pre veľa detí bolo dištančné vzdelávanie veľmi stresujúce a únavné – často aj pre deti z vyšších ročníkov. A zase sa blížia prázdniny - také iné, pocovidové. Všade počúvame o letných školách, o možnostiach intenzívneho doučovania, letného učenia. Hovorí o tom ministerstvo školstva, riešia to rodičia, školy aj široká verejnosť, najmä na sociálnych sieťach. Tak teda ako? Učiť sa s deťmi cez prázdniny, či nie? Názory sa rôznia. Čo sa vybaví nám dospelým pri spomienke na naše vlastné školské prázdniny? Dajme si otázku, čím boli prázdniny pre nás, čo sme sa počas nich naučili, čo sme získali, čím nás obohatili? *Veď prázdniny majú čarovnú moc.* Naučiť deti to, čo sa nie vždy v škole dá. Učiť sa neznamená len sedieť nad knihami a nasávať informácie. *Prázdniny nám dávajú spomienky na bezstarostnosť, ktorá sa už možno nikdy v živote nezopakuje.* Dávajú možnosť rozhodovať sám o svojom čase, o tom, čo s ním urobím. Aj nudiť sa má svoj zmysel a dieťa sa občas nudiť môže. Pretože aj tým sa učí, že k organizovaniu svojho času nepotrebuje vždy a za každých okolností niekoho druhého, dospelého, ktorý mu povie, čo a ako má robiť. Aj nudiť sa je prospešné, poučné a nie bezúčelné. Prázdniny sú športy, možnosť tráviť čas vonku, cestovať a poznávať svet, nadväzovať nové alebo upevňovať staré kamarátstva, budovať rodinné vzťahy, vymýšľať nové zábavy, zažívať netradičné alebo aj tradičné zážitky, objavovať a spoznávať nepoznané. Pomáhajú nám nadobúdať dôležité kompetencie, učia nás dôležitým životným zručnostiam na ceste od detstva k dospelosti – ako hospodáriť s časom, ako byť chvíľu bez dozoru a ostať pri tom zodpovedný, postarať sa sám o seba, prípadne aj o mladšieho súrodenca, či počúvnuť staršieho brata alebo sestru, pomôcť starým rodičom, podieľať sa na domácich prácach (mnohým domácim prácam sa aj naučiť), učia nás víťaziť aj znášať prehry, strategicky a tvorivo myslieť, organizovať, plánovať, urobiť si čas sám pre seba.... Samozrejme sú deti, ktoré potrebujú pomôcť s tým, čo nestihli počas školského roku v takom rozsahu, ako ich ostatní spolužiaci a pravdepodobne nebudú mať na čom v ďalšom roku stavať.

Ak sa teda učiť, tak zábavnou a hrovou formou – aj to sa dá. Najmä ak si prvácke či druhácke dieťa nestihlo dobre osvojiť čítanie, písanie a počítanie je dôležité pre jeho nástup do ďalšieho ročníka, aby cez prázdniny nezabudlo aj to, čo sa s ťažkosťami už naučilo. Naše ABC poradne V Námestove, Trstenej a v Tvrdošíne aj v tomto smere vedia pomôcť – poradiť, nastaviť prázdninové programy tak, aby sme neobrali deti o predstavu toho, čo vlastne prázdniny sú – čas na oddych, relax, na načerpanie nových síl, na nové zážitky, ktoré sú tiež zdrojom nových vedomostí, skúseností, zručností, kompetencií. Prázdniny sú dôležitou a neoddeliteľnou súčasťou školského roku.

Za tím ABC-SCŠPP Námestovo, Trstená a Tvrdošín
PaedDr. Tatiana Gandelová (špeciálna pedagogička) a PhDr. Jana Tholtová, PhD. (psychologička)

Prvá pomoc pri nácviku grafomotoriky pre predškolákov

Čaká vaše dieťa nástup do školy a vy často počúvate o tom, ako jeho rovesníci vedia písať? Hrnú sa na vás z každej strany informácie o rozvoji jemnej motoriky či grafomotoriky? Čo vlastne tieto pojmy znamenajú a akú rolu hrajú vo vývine dieťaťa?

Žiadne dieťa sa nenarodí s rozvinutou grafomotorikou, schopnosťou zaviazať si šnúrky, či s ovládaním písania.

Táto schopnosť sa skladá z viacerých malých krokov. Úroveň grafomotoriky, vizuomotoriky a jemnej motoriky je jedným z kľúčových kritérií, ktoré sú potrebné pri nástupe dieťaťa do školy. Kresebný prejav nám približuje celkovú úroveň vývinu u dieťaťa. Odhaľuje úroveň zrakového a priestorového vnímania, psychický a emocionálny stav dieťaťa, jeho postoje a vzťahy s okolím.

Grafomotorika je činnosť jemnej motoriky, ktorá sa prejavuje v grafickej podobe. Je to veľmi dôležitá súčasť pri písomnom prejave detí.

Proces, ktorého podstata spočíva v transformácii počutého, videného alebo hovoreného slova na zložitú grafomotorickú činnosť, výsledkom ktorej je písané slovo – písanie. Toto je náročná a zložitá definícia, no rovnako zložitý je aj proces písania, v ktorom hrá grafomotorika podstatnú a dôležitú úlohu.

Grafomotorika je teda súbor činností, ktoré sú vykonávané pri kreslení a neskôr pri písaní. Zahŕňa aj správne sedenie pri písaní, správny úchop – teda držanie ceruzky a postavenie ruky pri písaní a uvedomovanie si prítlaku ceruzky na písaciu podložku.

Na rozvíjanie celkovej motoriky a koordinácie sú vhodné pre predškolákov krížové cvičenia, tzn. spájanie činnosti pravej ruky a ľavej nohy a naopak, trénovať pravo-ľavú orientáciu formou hry, najskôr na sebe (učiť dieťa prekrížiť stredovú os jeho tela), neskôr na druhom človeku sediacom v jednej rovine s dieťaťom a nakoniec s osobou sediacou oproti dieťaťu (reverzne). Napr. polož pravú ruku na svoje ľavé ucho a ľavú ruku na moju pravú nohu.

Popri grafomotorike je potrebné rozvíjať aj pamäť, pozornosť, orientáciu v priestore, rytmizáciu, pravo-ľavú orientáciu, koordináciu oko-ruka a pod.

Ak tieto zručnosti nie sú dostatočne rozvinuté, môže to viesť k frustrácii a odporu v dôsledku toho, že dieťa nie je schopné čitateľne písať alebo že „nemôže držať krok“ v triede s ostatnými spolužiakmi kvôli únave či nezrelosti.

To môže mať za následok nedostatočnú sebadôveru v dôsledku opakovaných neúspechov a zhoršený školský výkon.

Pri písaní je veľmi dôležité, aby ruka bola uvoľnená – tzn. aby bolo uvoľnené rameno, lakeť i zápästie.

Ak máte pocit, že napriek snahe dieťaťa a vašej snahe, má dieťa ťažkosti s pripravenosťou na písanie, neváhajte a kontaktujte naše centrum, kde vám naši odborníci – psychológovia, špeciálni a sociálni pedagógovia radi a ochotne poradia a pomôžu.

Mgr. Eva Chorvátová, psychologička CPPPaP Tvrdošín – Medvedzie

Narodili sa

MAREC
Miroslav Naništa
Mia Kulášová
Oskar Hudák
Daniela Janigová
Oskar Zajac
Samuel Kubas
Michal Marko
Anežka Jantošíková
Martina Pastvová
Viktória Galčáková
Peter Štubendek
Renáta Furdeková

APRÍL
Oliver Kubala
Kristína Bačová
Alex Jasiura

MÁJ
Richard Vavrek
Adela Krivdová
Aurel Kokoška
Rastislav Šalapa

Sobáše

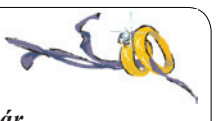

10. 4. Zuzana Orčíková – Štefan Komár
24. 4. Ing. Gabriela Tropková – Peter Bakoš
24. 4. Barbara Sokolovská – Tomáš Lofaj
30. 4. Lenka Balleková – Viliam Lucký
1. 5. Michaela Šlapáková – Milan Drozd
1. 5. Ing. Zuzana Vicenová – Michal Balušík
15. 5. Michaela Vajduľáková – Branislav Petrovič
15. 5. Lenka Pupavová – Ivan Svetlošák
15. 5. Paulína Kašiarová – Ing. Peter Kolodej
15. 5. MVDr. Patrícia Danielová – Peter Šroba
15. 5. Ing. Simona Radzová – Adam Betuštiak
21. 5. Viera Kokošková – Pavol Ondrík
22. 5. Lucia Becherová – Jakub Labaj
5. 6. Simona Kuchťáková – Ing. Jakub Kordiak
5. 6. Eva Korbeľová – Ján Ružáni
12. 6. Mária Ďubašáková – Tomáš Badár
19. 6. Aneta Lenčuchová – Ján Hollý
19. 6. Mária Skurčáková – Ľubomír Fedorák

Blahoželáme jubilantom

Vzácneho jubilea sa v týchto dňoch dožili naši spoluobčania:

MAREC
90 rokov
Anna Vranová — Krásna Hôrka
85 rokov
Mária Lucká — Krásna Hôrka
80 rokov
Mária Ceglárová — Medvedzie
Alžbeta Ulrichová — Medvedzie

APRÍL
90 rokov
Emília Poláčiková — Medvedzie
80 rokov
Ivan Oravec — Medvedzie

MÁJ
90 rokov
Pavlína Loneková — Tvrdošín
85 rokov
Viera Chorvátová — Krásna Hôrka
Žofia Jackulíková — Tvrdošín
Štefan Švarc — Tvrdošín
80 rokov
Alžbeta Šaligová — Tvrdošín
Anton Šipoš — Krásna Hôrka
František Zarevúcky — Medvedzie

Pri tejto príležitosti im blahoželáme a prajeme z celého srdca hlavne zdravie a úsmev na tvári v kruhu svojich najbližších.

Odišli z našich radov

14. 3. Marta Orčová	*60-ročná*
19. 3. Ján Mikuš	*69-ročný*
19. 3. Helena Kršťáková	*69-ročná*
19. 3. Jozef Balek	*89-ročný*
23. 3. Pavol Kendrala	*69-ročný*
24. 3. Magdaléna Frielichová	*86-ročná*
29. 3. Gabriela Kyselová	*66-ročná*
2. 4. Ľuboš Lonek	*43-ročný*
4. 4. Peter Lenčucha	*57-ročný*
5. 4. Štefan Mikuš	*66-ročný*
8. 4. Anton Gronský	*65-ročný*
25. 4. Antónia Jarošová	*84-ročná*
26. 4. Mária Orčová	*85-ročná*
3. 5. Štefan Drndáš	*84-ročný*
8. 5. Elena Bakošová	*91-ročná*
23. 5. Ján Kopta	*59-ročný*
2. 6. Anton Krivda	*58-ročný*
9. 6. Anna Gašperová	*61-ročná*
11. 6. Anna Škumátová	*60-ročná*
12. 6. Jozef Babuliak	*69-ročný*
13. 6. Milan Divinský	*71-ročný*
16. 6. Mária Dedinská	*88-ročná*

Spomienka

Dňa 25.2. 2021 uplynulo 5 rokov, ako nás vo veku 66 rokov navždy opustil **Jozef Orčík.**
Kto ste ho poznali a mali radi, venujte mu prosím tichú spomienku.
S láskou a vďakou spomína celá rodina.

Ďakujeme firme BRIMO TEAM za podporu

V rámci sponzoringu darovala firma BRIMO TEAM nášmu mestu rozkladací nožnicový stan (3x3m), ktorý je možné využiť na zastrešenie, promo, predaj, ochranu pred slnkom a dažďom.

Mesto Tvrdošín ďakuje firme BRIMO TEAM za párty stan, ktorý využije na technické zabezpečenie veľkých celomestských podujatí na verejných priestranstvách (Privítanie Nového roka, Deň detí, Pod Tvrdošínskymi hviezdami, Deň detí, promenádne koncerty, Folklórne slávnosti, Dni mesta, Michalský jarmok, Privítanie Mikuláša a ďalších). Poďakovanie je zverejnené na web-stránke mesta: https://www.tvrdosin.sk/aktualne/aktuality/dakujeme-firme-brimo-team-za-podporu-1032sk.html

Spomienka

Stíchlo srdce tvojej šľachetnej bytosti, ktoré pre nás najdrahším pokladom bolo, nás si tu zanechal v zármutku, bolesti, len vďačná spomienka, otecko drahý, na tvoju lásku ako drahokam zostala. Dňa 11.4. 2021 uplynulo už 25 rokov odvtedy, ako nás navždy opustil náš drahý otec a starý otec **Ondrej Blaha.**
Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu spolu s nami tichú spomienku.

Spomienka

Dňa 25.4. 2021 uplynulo 5 rokov, čo nás navždy opustil manžel, otec, dedko **Ing. Jozef Sivoň.**S láskou a úctou spomína celá rodina.

Spomienka

„Osud Ti nedoprial s nami dlhšie byť, no v našich srdciach budeš navždy žiť.“
Dňa 7.5. 2021 uplynul rok, ako nás navždy opustil manžel, otec a dedko **Anton Gonda** z Medvedzia. Kto ste ho poznali a mali radi, venujte mu tichú spomienku.

Spomienka

Dňa 17.5. 2021 uplynul rok, ako nás navždy opustil milovaný otec, dedko **Vendelín Planieta.**
Hoci si odišiel a nie si medzi nami, navždy zostaneš v srdciach tých, ktorí Ťa mali radi.
S láskou deti a vnúčatá.

Spomienka

„Odišiel si, ale v srdci Ťa starký a tatko máme.“ Dňa 24.5. 2021 uplynulo 5 rokov od smrti nášho drahého **Zdenka Vokála**.
S láskou spomínajú dcéry s rodinami.

Spomienka

Dňa 5. júla 2021 uplynul rok od úmrtia nášho milovaného manžela, otca starého otca **Jána Dedinského**.
Kto ste ho poznali, venujte mu spolu s nami tichú spomienku. S láskou a úctou spomínajú manželka, deti a vnúčatá.

Spomienka

Dňa 11.7.2021 uplynie 10 rokov, ako nás náhle opustila naša veľmi dobrá mamička a stará mama **Oľga Krúpova** (sídlisko Medvedzie) vo veku 64 rokov. Veľmi nám chýba a myslíme na ňu každý deň.
Kto ste ju poznali, prosím, venujte jej krátku modlitbu. Spomínajú deti - Iveta, Anton, Rasťo, Martin, vnúčatá, Adam, Tomáš a ďalšia širšia rodina.

Spomienka

Dňa 10.augusta 2021 uplynie 10 rokov, čo nás navždy opustila naša milovaná **Monika Adámusová,** rod. Balleková.
Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.
S láskou spomímna celá rodina.

Spomienka

Pred 20-timi rokmi nás opustil otec, dedko **Dušan Kulkovský** z K. Hôrky.
Kto ste ho poznali a mali radi, venujte mu prosím tichú spomienku.
S láskou spomína celá rodina.

Projekt bol schválený

Mestská knižnica podala žiadosť o finančnú podporu z verejných zdrojov poskytovaných Fondom na podporu umenia z Programu Akvizícia knižníc pod názvom Aktualizácia knižničného fondu.

Žiadosť bola odbornou komisiou a rozhodnutím riaditeľa Fondu na podporu umenia finančne podporená sumou 1 500 eur. Projekt prispeje k pravidelnému doplňaniu a aktualizácií knižných noviniek, a tým k sprostredkovaniu žiadanej literatúry pre čitateľov.

Výnimočná výstava

Sezóna v Galérii Márie Medveckej sa tento rok začala 1. mája a potrvá do 30. septembra. Stála expozícia národnej umelkyne, ktorá spojila svoj život a dielo s regiónom Orava, ponúka prehliadku jej celoživotného diela. V galérii, otvorenej v roku 1979 je podkrovný priestor „Ateliér“ od roku 2000 využívaný na krátkodobú prezentáciu výtvarných umelcov. Tam je tento rok inštalovaná výstava z diel (40. – 80. roky 20. st.) jej manžela akademického maliara Ctibora Belana. Návštevníci tak majú možnosť vidieť výtvarné diela umelca, ktorý bol známy najmä ako špičkový znalec výtvarného umenia, iniciátor vzniku Oravskej Galérie i jej riaditeľ a realizátor Galérie ľudového umenia a lapidária kamennej plastiky v objekte kostola na Slanickom ostrove. Jeho výtvarné dielo je zastúpené v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave, v Oravskej galérii v Dolnom Kubíne a v súkromných zbierkach na Slovensku.

V Dolnom Kubíne ocenili viacnásobných darcov krvi

Viacnásobných darcov krvi ocenil 15. júna 2021 miestny územný spolok Slovenského Červeného kríža v Dolnom Kubíne a pri príležitosti svetového dňa Darovania krvi dostali za svoj humánny postoj plakety prof. MUDr. Jána Janského a medaily prof. MUDr. Jána Kňazoviského.

Odovzdali 25 zlatých, 6 diamantových plakiet a najvyššie vyznamenanie odovzdali 4 darcom.

Medzi ocenenými najvyššou medailou prof. MUDr. Jána Kňazovického bola jediná žena, občianka nášho mesta, Ing. Milada Mišicová za 80 odberov krvi.

Prvú Janského plaketu si prevzala v Dolnom Kubíne pred viac ako 30 rokmi a po toto najvyššie ocenenie si prišla tiež do Dolného Kubína.

V blízkosti viacnásobných darcov krvi si človek uvedomuje, že ešte stále existuje nádej spolupatričnosti.

Poľsko a Poľština pre Slovákov

V máji bola vydaná kniha Poľsko a Poľština pre Slovákov.

Môžete si ju objednať v elektronickej podobe v poľskom kníhkupectve Ebookpoint za 16 zlotých (cca 4 eura) na odkaze:https://ebookpoint.pl/view/8594E/ksiazki/posko-a-po-tina-pre-slov-kovjakub-loginow,s_00w0.htm.

V tom istom kníhkupectve je tiež veľa ďalších zaujímavých kníh, napríklad učebnica poľštiny „Po tamtej stronie Tatr“ alebo Turistický sprievodca pre korčuliarov. Viac informácií na poľsko-slovenskom portále: www.tatryskate.eu.

Mesto očami fotografa

Mesto Tvrdošín vyhlásilo súťaž „Mesto očami fotografa“, ktorej sa môžu zúčastniť všetci obyvatelia mesta (profesionáli i amatéri), ktorí prostredníctvom fotografie zachytia mesto Tvrdošín a jeho mestskú časť Oravice na tému:

Život a relax v našom meste. Z najlepších pripravíme výstavu v MsKS.

Súťažné práce je potrebné doručiť najneskôr do 5. novembra 2021 do MsKS Medvedzie vo formáte JPG na USB kľúči alebo emailovou formou na e-mail: msksts@orava.sk.

Autor môže poslať do súťaže max. 8 fotografií (čiernobielych alebo farebných, nie opakujúce sa zábery, ktoré budú vystihovať danú tému.) Viac info na www.tvrdosin.sk

Poďakovanie

Dňa 22.6.2021 Pán povolal k sebe do večnej slávy vo veku 83 rokov nášho drahého manžela, otca, dedka a švagra **Ivana Ursínyho.**
Úprimne ďakujeme všetkým za kvetinové dary a prejavy sústrasti v našom hlbokom žiali. Naša vďaka patrí aj p. farárke Janke Pabákovej a jej zboru za dôstojnú rozlúčku.
S úctou a vďakou smútiaca rodina.

Nordic walking Orava 2021

Už po štvrtýkrát sa Oravice stali centrom priaznivcov cvičenia nordic walking na Slovensku.

Turistická oblasť Oravice ponúka ideálne podmienky na tento druh športu - či sa jedná o prírodný terén, prevýšenie, nadmorskú výšku, priemerné ročné teploty - ale aj dopravnú infraštruktúru, ubytovacie kapacity a možnosti rekreácie.

Tento rok sa v sobotu 5. júna 2021, pod patronátom Slovenskej asociácie nordic walking (SNWA), stretlo v Oraviciach viac ako osemdesiat účastníkov, ktorým sa venovali certifikované inštruktorky nordic walking z celého Slovenska - Martuška z Komárna, Hanka z Lučenca, Anka z Vyšných Ružbách, Zuzana zo Spišskej Novej Vsi, Majka z Kežmarku, Janka z Bánoviec nad Bebravou a Libuška z Dolného Kubína. Samostatne sme na cvičení privítali úplne čerstvo certifikovanú inštruktorku Andrejku Šróbovú zo Zuberca, ktorá bude organizovať kurzy nordic walking na hornej Orave.

Počasie bolo tento rok síce trošku vrtkavé, ale dovolilo nám absolvovať nielen poctivé dopoludňajšie cvičenia, ale aj turistické prechádzky do Juráňovej doliny, ako aj výstup menšej skupiny na Skorušinú. Nakoľko bol od piatku 4. júna 2021 znova oficiálne otvorený Mander park v Oraviciach, využili možnosť kúpania viacerí účastníci - mnohí z nich prvýkrát v živote a s veľkým nadšením.

Pri tejto príležitosti chceme poďakovať mestu Tvrdošín, ktoré toto podujatie podporilo a všetkých účastníkov zasýtilo výborným divinovým gulášom.

V stolnom tenise tak, ako všade

Od 12. marca 2020 kvôli korone stopli všetky súťaže. Nakoľko v súťažiach chýbalo už len pár kôl, výsledky uznali za konečné, ale bez postupov a zostupov. Ročník 2020/21 sa začal, ale trval len tri kolá a v polovici októbra 2020 opäť prišla stopka a trvá dodnes. Teda tento ročník je klasifikovaný tak, ako keby vôbec nebol.

V tomto období bola zatvorená drvivá väčšina telocviční a covid opatrenia bránili v pravidelnej športovej činnosti. Určite to najviac zasiahlo deti, ktoré sa nemohli venovať pravidelnej činnosti a tieto dôsledky bude určite ešte dlho cítiť. Budú chýbať návyky na pravidelnú činnosť, pohyb je veľmi dôležitý v živote človeka.

Riadiace zväzy práve v tomto období vydávajú rozpisy súťaží na súťažný ročník 2021/22, ktorý by mal začať majstrovskými súťažami družstiev v septembri 2021.

Je tu prirodzene veľa otáznikov, ktoré budú vyplývať z aktuálnej covidovej situácie. Takže tak, ako všade, aj stolní tenisti sa budú prispôsobovať danej situácii. Dopredu je nemožné plánovať, prichádza nám fungovať zo dňa na deň a snažiť sa to ustáť tak, aby naša činnosť si našla priestor aj v tejto ťažkej dobe.

Prezident ŠK Tvrdošín vidí budúcnosť v mládeži

„Sme radi, že futbal sa znovu rozbehol. Aj keď mládežnícke súťaže sa z nepochopiteľných príčin nedohrali, tak aspoň muži dohrali jesennú časť a počínali si dobre. Po odvolaní trénera Chomisteka, ktorému ďakujem za odvedenú prácu, som poveril ako trénera dočasne Peťa Masla. Chytil sa a pod jeho vedením sme neprehrali. V Kysuckom Novom Meste sme vyhrali 1:3, potom sme doma remizovali so Stráňavmi 0:0, a nakoniec doma rozbili Diviaky 5:0. Žiaľ, na posledné kolo do Staškova sme necestovali, mali sme nahlásené dovolenky. Snažil som sa na zväze to preložiť, ale Staškov nesúhlasil. Konečné 2. alebo 3. miesto je super. Ďakujem všetkým chalanom za výkony, ktoré podávali počas sezóny .V lete prídu určite veľké zmeny, príde nový tréner a určite aj noví hráči.

Mladší žiaci ŠK Tvrdošín dostali od klubu nové tréningové súpravy. Postupne takéto súpravy dostanú všetky mládežnícke mužstvá ŠK Tvrdošín.

Našou víziou je mládež. Robili sme nábor mladých talentov, prihlásilo sa až 70 nových detí, s ktorými musíme pracovať. Prihlásili sme do regionálnej súťaže ďalšiu prípravku a ml. žiakov B, a to znamená, že máme už 8 mužstiev v súťaží. Prioritou je postup žiakov do 2. ligy, ktorí musia napredovať a všetko preto spravíme, aby sa v Tvrdošíne hrala 2. liga žiakov. Trénerské duo J. Betuštiak a M. Gregorec majú všetko pripravené k tomu, aby naši chlapci zvládli ťažkú úlohu. Najťažšia robota je s deťmi, ktorých máme veľmi veľa.

Ďakujem všetkým trénerom, ktorí mi pomáhajú k tomu, aby naše deti ostali hrať doma. Samozrejme, bez mesta a pána primátora by futbal v Tvrdošíne nefungoval, o tom som presvedčený,“ povedal nám prezident ŠK Tvrdošín Peter Machunka.

Za krásnymi výhľadmi

Turisti Klubu slovenských turistov z Nižnej, ktorí sú väčšinou občanmi mesta Tvrdošín, na slnečnú nedeľu 6. júna si naplánovali krásnu pešiu túru na Uhlisko cez rozhľadňu na Borovej s pokračovaním k priehradnému múru, odtiaľ cez lúky na novú cyklotrasu, ktorá spája Štefanov s Medvedzím. 12-členná skupinka vyštartovala na cca 17 km túru z námestia v Tvrdošíne. Hneď prvou zastávkou, s oddychom a kochaním sa krásnymi výhľadmi na všetky svetové strany, bola „Tvrdošínska rozhľadňa na Borovej“. Nakoľko niektorí turisti tu boli prvýkrát, na rozhľadni sme pobudli značnú chvíľu, aby si toto krásne miesto na obdiv okolitej prírody každý účastník dosýta užil. A veru bolo čo obdivovať. Začíname sa pozerať od Uhliska točiac sa doprava: Vidíme Skorušinské vrchy, za nimi Vysoké Tatry a naše Roháče, Chočské vrchy s majestátnym Veľkým Chočom, Javorový vrch a Magurku, „očami“ sa dostávame na Oravskú priehradu, za ňou stojace Pilsko, Babiu horu a opäť vidíme Uhlisko (820 m), kam sme pokračovali za ďalšími krásami dnešnej túry.

Viera Adamusová

Európsky týždeň mobility

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP), rezortná inštitúcia Ministerstva životného prostredia SR, na Slovensku koordinuje program kampane Európsky týždeň mobility (ETM) na národnej úrovni. ETM prebieha každý rok od 16. do 22. septembra a umožňuje mestám či obciam vyskúšať si alternatívy trvalo udržateľnej dopravy. Motivovaním jednotlivcov, aby si volili udržateľné spôsoby dopravy, ako sú verejná hromadná doprava, pešia chôdza či cyklistika, môžeme znížiť emisie uhlíka, zlepšiť kvalitu ovzdušia a urobiť z mestských častí príjemnejšie miesta pre život a prácu. Okrem príležitosti zapojiť sa do celoeurópskej kampane prostredníctvom www.mobilityweek.eu Ministerstvo životného prostredia SR a SAŽP aj tento rok vyhlasuje pre zvýšenie motivácie samospráv zapojiť sa do kampane národnú súťaž o Cenu ETM 2021 v dvoch kategóriách: Aktívna samospráva a Efektívne trvalé opatrenie. Všetky potrebné informácie o európskej kampani, možnostiach a zapojenie sa do nej, ako aj o národnej súťaži nájdete na www.eurotm.sk, e-mail: etm@sazp.sk

Mestský šachový klub Tvrdošín

V súčasnom období boli pozastavené všetky šachové súťaže z dôvodu koronakrízy. Súťažný ročník 2020/21 bol tiež zrušený celý, ani sa nezačal hrať. Pravdepodobne súťažný ročník 2021/22 sa začne hrať až na jeseň. u U nás sa hrá systémom u jeseň/jar. u Ak zas e korona vírus nezačne na jeseň šarapatiť. V súčasnosti ani spolu netrénujeme. Stretávame sa len súkromne, a to veľmi málo. Každý má svoj individuálny tréning. Zúčastňuje sa individuálne turnajov na internete v rámci jednotlivých stránok, ako sú napr.: lichess.com, chess.com a rôznych podobných. Tu sa dá prihlásiť do jednotlivých turnajov. A je to zadarmo. A dá sa tiež preberať jednotlivé otvorenia v šachu a aj celkovo šach. Treba mať len internet. Aj zahrať sa dá s kýmkoľvek, ak prijme od teba ponuku. Môžeš hrať partiu na rating a aj priateľskú partiu bez ratingu. Tu si môžeme zahrať partie aj medzi sebou. Uvidíme ako sa korona prejaví do členských základní jednotlivých tímov, či sa súťaž 2021/22 rozbehne v rovnakom zložení družstiev. My by sme mali hrať 4. ligu Liptov - Orava. ***F. Medvecký***

Letné tábory

Informácia ministra školstva, ktorý 27. mája informoval verejnosť, že budú povolené letné tábory, potešila deti, ale i rodičov. Pracovníci Centra voľného času pripravili pre žiakov základných škôl osem prímestských táborov. Prvý – Futbalový tábor začal už 6. júla. Po ňom budú nasledovať - Tanečný tábor, Letný kokteil, Pohoďáčik, Tuláčik, Relaxík, Letné dobrodružstvo a Futbalový tábor. Pre cca 250 detí je pripravený program plný zábavy a relaxu v okolí mesta.

Mestská plaváreň opäť otvorená

CENNÍK PLAVÁRNE

NÁVŠTEVNÍCI MIMO MESTA TVRDOŠÍN

	3-14 r. /do 150 cm	15-18 r. /študent	ZŤP seniori nad 62 r.	Dospelý
1,5 h plavecký bazén	2 €	2,50 €	2,50 €	3,50 €
3 h plavecký bazén	3 €	3,50 €	3,50 €	4,50 €
Ranné plávanie utorok, streda, štvrtok 6:00 - 7:30 h	2,50 €	3 €	3 €	4 €
Večerné plávanie každý deň 18:30 - 20:00 h	2,50 €	3 €	3 €	4 €
Permanentky 1,5 h 10 vstupov / ranné/večerné plávanie	18 € / 22,50 €	22,50 € / 27 €	22,50 € / 27 €	31,50 € / 36 €
Permanentky 1,5 h 20 vstupov / ranné/večerné plávanie	36 € / 45 €	45 € / 45 €	45 € / 45 €	63 € / 72 €

Wellness 1,5 h	15-18 r. študent	ZŤP seniori nad 60 r.	Dospelý
Vstup	6 €	6 €	7 €
Permanentky 10 vstupov	54 €	54 €	63 €
Permanentky 20 vstupov	108 €	108 €	126 €

OBČANIA MESTA TVRDOŠÍN

	3-14 r. /do 150 cm	15-18 r. /študent	ZŤP seniori nad 62 r.	Dospelý
1,5 h plavecký bazén	2 €	2,50 €	2,50 €	3 €
3 h plavecký bazén	3 €	3,50 €	3,50 €	4 €
Ranné plávanie utorok, štvrtok 6:00 -7:30 h	2,50 €	3 €	3 €	3,50 €
Večerné plávanie streda, piatok, sobota 18:30 - 20:00 h	2,50 €	3 €	3 €	3,50 €
Permanentky 1,5 h 10 vstupov / ranné/večerné plávanie	18 € / 22,50 €	22,50 € / 27 €	22,50 € / 27 €	27 € / 31,50 €
Permanentky 1,5 h 20 vstupov / ranné/večerné plávanie	36 € / 45 €	45 € / 45 €	45 € / 45 €	54 € / 63 €

Wellness 1,5 h	15-18 r. študent	ZŤP seniori nad 60 r.	Dospelý
Vstup	5 €	5 €	6 €
Permanentky 10 vstupov	45 €	45 €	54 €
Permanentky 20 vstupov	90 €	90 €	108 €

* Vstup detí do wellness do 15 r. v sprievode dospelej osoby vo vyhradenom čase. Príplatok za vstup na plaváreň + 1 € (1,5 h).

ZAPOŽIČANIE: uterák - 0,50 € | plachta - 0,50 € | župan - 1 €

REZERVÁCIA

REZERVÁCIA PLAVECKEJ DRÁHY 1,5 h. max. 10 osôb	22 €
REZERVÁCIA BAZÉNA na 3 h. max. 60 osôb + wellnes	230 € / 108 €

Plaváreň TVRDOŠÍN

TEŠÍME SA NA VÁS! Zmena cenníka vyhradená.

- Po prekročení časového limitu vstupu sa účtuje poplatok /bazén 0,50 €, /wellness 1€/ za každú začatú polhodinu.
- Deti, študenti a občania mesta Tvrdošín sa preukazujú platným preukazom občana mesta, ŤZP, ISIC, ITIC, prípadne iným dokladom.
- Seniori nad 62 r., ktorí majú trvalý pobyt v Tvrdošíne a chcú si uplatniť zľavu alebo permanentný vstup, sú povinní preukázať sa dokladom s vlastnou fotografiou.
- Deti do 3 rokov / 100 cm majú vstup ZADARMO.
- Poplatok za stratený čip je 10 €.
- Permanentky neplatia na ranné a večerné plávanie.
- Platnosť permanentky na 10 vstupov je 3 mesiace, na 20 vstupov je 6 mesiacov.

Tvrdošín – Noviny občanov okresného mesta Tvrdošín. Periodicita: občasník. **Vydáva**: Odd. školstva a kultúry Mesta Tvrdošín, Trojičné námestie 185/2, 027 44 Tvrdošín. **IČO:** 00314901.
TVRDOŠÍN
Dátum vydania: 22. 07. 2021 **Číslo**: 2/2021. **Ročník**: XXXVII. **Registračné číslo MK SR:** EV 5169/15, **ISSN:** 13399268. **Adresa redakcie:** MsKS, Michalské námestie 193, 027 44 Tvrdošín. **Tel.** 043/5322167, **fax:** 043/5322163. **Zodp. redaktor:** Mgr. Anna Čelková, tel.: 043/5309016, e-mail: anna.celkova@tvrdosin.sk, tel.: 043/5322167, **Sadzba a grafická úprava:** MsKS Tvrdošín **Tlač:** Tlačiareň Kubík s.r.o. Kliňanská cesta 567, 029 01 Námestovo. **Náklad:** 3000 ks. Nepredajné. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu textov vrátane krátenia.